

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

Ref.: 202ARL02062100003

A LA MESA DEL PARLAMENT

Alícia Romero Llano, portaveu, Ferran Pedret i Santos, diputat del Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar, d'acord amb el que estableixen els articles 111.b i 112 del Reglament del Parlament, presenten la proposició de llei següent:

Proposició de llei de Memòria Democràtica de Catalunya

Exposició de motius

I

Les fortes tensions polítiques, socials i econòmiques que van caracteritzar el segle XIX i principis del segle XX a Catalunya i al conjunt d'Espanya, i que van conduir gràcies al creixent pes del moviment democràtic a l'establiment de la Segona República i de la Generalitat republicana, van ser abordades per aquestes en un intent de modernitzar i democratitzar el país, malgrat les enormes dificultats del període (en plena Gran Depressió mundial), i els no escassos intents de desestabilització. L'experiència democràtica de la Segona República i de la Generalitat republicana va rebre un cop de coltell amb la rebel·lió militar de signe feixista i tradicionalista encetat a Àfrica el 17 i 18 de juliol de 1936, i que va arribar a Catalunya el 19 de juliol del mateix any. La ràpida reacció de les organitzacions polítiques i sindicals de la classe treballadora, així com de la resta de forces democràtiques i republicanes va permetre la desfeta de la rebel·lió al conjunt de Catalunya i en àmplies zones de la República, però l'ocupació de bona part del territori de la República per l'Exèrcit rebel i les seves forces aliades va donar lloc a una llarga i sagnant Guerra Civil, en el transcurs de la qual es van cometre atrocitats ben fixades i documentades per la historiografia.

La derrota final de les forces republicanes l'any 1939 va donar pas a una llarga dictadura que combinà elements del feixisme amb un nacionalcatolicisme de propi encuny, que va reprimir durament col·lectius i individus per raó de les

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

seves idees polítiques o socials, per les seves creences o conviccions, per la seva llengua i identitat, per la seva orientació sexual o mode de vida, i també per raó de la seva ètnia. Les moltes facetes i modes d'aquesta repressió excedeixen l'abast que pot tenir aquest preàmbul, però valgui esmentar que van de les desaparicions forçades fins a la sostracció de menors, passant per les execucions directament extrajudicials o bé per mediació de simulacres de tribunals, que només poden ser qualificades d'assassinats, la creació de camps de concentració i el constrènyer milers de persones a treballs forçats, la tortura, la censura, la presó, el confinament o el desterrament, l'exili, la depuració de funcionaris i treballadors públics, la persecució aferrissada de determinats col·lectius o grups socials, l'intent d'imposar una identitat i una llengua uniformement a un Estat plurinacional i plurilingüe, o la col·laboració necessària en la deportació de republicans i republicanes als camps de concentració i extermini del règim nazi, per fer-se una idea cabal del que va significar la Dictadura per a diverses generacions de ciutadans, del primer al darrer dia de la seva existència.

Amb el creixent impuls de les organitzacions de l'antifranquisme, poc a poc refetes de la derrota en la Guerra i de les successives onades repressives del règim, i la progressiva pèrdua de la Dictadura d'aturar la creixent obertura de la societat, la mort del Dictador va resultar insuperable pel franquisme i, tot i intentar fins al darrer moment mantenir l'*statu quo* o, perdut aquest, intentar una involució, la ciutadania va reconquerir les seves llibertats i, amb elles, les institucions democràtiques, entre les quals la Generalitat de Catalunya.

L'Informe de 22 de juliol de 2014 de Pablo de Greiff, Relator Especial de les Nacions Unides per la promoció de la veritat, la justícia, la reparació i les garanties de no repetició, saluda positivament el significat i el progrés que va suposar la legislació estatal en matèria de reconeixement i ampliació de drets de les víctimes del franquisme, però també assenyala els dèficits de les actuacions dels poders públics en matèria de memòria democràtica, tot reiterant que la Guerra Civil i els quaranta anys de Dictadura que van seguir van deixar un saldo colossal de víctimes de violacions greus dels drets humans i del dret humanitari. Les greus i massives violacions als drets humans durant aquest període de la història han estat també assenyalats pel Grup de Treball de Desaparicions Forçades o Involuntàries del Consell de Drets Humans de Nacions Unides en l'informe de la seva missió a Espanya de 2 de juliol de 2014, en el que es destaca la inexistència fins la data d'una xifra oficial del número de persones desaparegudes.

D'altra banda, l'informe del Comissari pels Drets Humans del Consell d'Europa sobre persones desaparegudes i víctimes de desaparició forçada a Europa de

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

29 de novembre de 2016 fa referència a la documentació de 114.226 víctimes de desaparició forçada entre el 17 de juliol de 1936 i el desembre de 1951, i a la xifra de 30.960 infants, fills de detinguts, raptats i entregats a famílies que recolzaven el règim franquista, i la identitat dels quals va ser canviada al Registre Civil.

D'aquesta manera, sobre la base dels fets corroborats pel Consell d'Europa i els diferents organismes i experts de Nacions Unides, es pot afirmar amb major coneixement de causa que mai que durant la dictadura franquista van ser comesos crims de lesa humanitat i crims de guerra, tal i com han estat definits pels diversos instruments internacionals reguladors d'aquestes tipologies penals. Aquests delictes que ni podien ni poden ser objecte d'amnistia, que per la seva gravetat no prescriuen, han deixat una ferida la superació de la qual requereix una efectiva política de veritat, justícia, reparació i garanties de no repetició, que és l'objecte i raó de ser d'aquesta Llei de memòria democràtica de Catalunya.

Les generacions presents i futures tenen el deure de preservar la memòria històrica i democràtica de Catalunya, en el període que abasta la Segona República, la Guerra Civil, la Dictadura i la Transició fins a l'entrada en vigor de l'Estatut d'Autonomia de 1979, com una de les millors eines per contribuir a assegurar que mai més es pugui imposar un règim dictatorial com el que va finir amb la conquesta de la democràcia durant la Transició.

Les polítiques públiques en matèria de memòria democràtica han d'anar adreçades a les víctimes i alhora al conjunt de la societat, ja que aquesta en el seu conjunt també n'és destinatària i mereix conèixer la veritat del succeït durant aquells anys, l'obtenció de justícia i reparació per les persones i col·lectius que en van patir les conseqüències, i l'establiment de garanties de no repetició del succeït.

Alhora, els poders públics han de restituir la memòria de les víctimes, la seva dignitat, i garantir que es recordi en el futur com en va ser de dura la lluita per la recuperació de les llibertats individuals i col·lectives.

II

Entre els principis rectors que recull l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, el legislador estatutari hi va situar, a l'article 54, la memòria històrica. De conformitat aquest article, el conjunt dels poders públics, incloent-hi la Generalitat de Catalunya, *“han de vetllar pel coneixement i el manteniment de la memòria històrica de Catalunya com a patrimoni col·lectiu que testimonia la resistència i la lluita pels drets i les llibertats democràtiques”*, i estipula que

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

aquests mateixos poders públics *“han d’adoptar les iniciatives institucionals necessàries per al reconeixement i la rehabilitació de tots els ciutadans que han patit persecució com a conseqüència de la defensa de la democràcia i l’autogovern de Catalunya”*.

Alhora, el segon i darrer apartat de l’article 54 de l’Estatut commina a la Generalitat a vetllar per tal que la memòria històrica *“es converteixi en símbol permanent de la tolerància, de la dignitat dels valors democràtics, del rebuig dels totalitarismes i del reconeixement de totes les persones que han patit persecució a causa de llurs opcions personals, ideològiques o de consciència”*.

Cal destacar que, com a disposicions generals respecte als principis rectors, l’article 39 de l’Estatut disposa que els poders públics *“han d’orientar les polítiques públiques d’acord amb els principis rectors que estableixen la Constitució i aquest Estatut. En l’exercici de llurs competències, els poders públics de Catalunya han de promoure i adoptar les mesures necessàries per a garantir-ne l’eficàcia plena”*.

L’article continua establint que el reconeixement, el respecte i la protecció dels principis rectors *“informen la legislació positiva, la pràctica judicial i l’actuació dels poders públics”*.

Des del restabliment de la Generalitat de Catalunya han estat diverses les actuacions dels poders públics catalans que cal considerar incardinades en aquest esforç de recuperació i manteniment de la memòria col·lectiva sobre el període que abasta la Segona República, la Guerra Civil, la Dictadura franquista i la Transició.

En la vessant legislativa, però, l’actuació es pot considerar tardana. Trobem, en primer lloc, la Llei 13/2007, del 31 d’octubre, del Memorial Democràtic, que creà aquesta entitat de dret públic dotada de personalitat jurídica pròpia i plena capacitat d’obrar, amb l’objecte de desplegar les polítiques públiques del Govern adreçades a l’acció cívica de recuperació, commemoració i foment de la memòria democràtica, i en concret, del coneixement del període de la Segona República, de la Generalitat republicana, de la Guerra Civil, de les víctimes del conflicte per motius ideològics, de consciència, religiosos o socials, de la repressió de la dictadura franquista, de l’exili i la deportació, de l’intent d’eliminar la llengua i la cultura catalanes, dels valors i les accions de l’antifranquisme i de totes les tradicions de la cultura democràtica, amb la finalitat de donar a conèixer d’una manera científica i objectiva el passat recent i estimular la comprensió del temps present.

Poc temps més tard s va aprovar la Llei 10/2009, del 30 de juny, sobre la localització i la identificació de les persones desaparegudes durant la Guerra

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

Civil i la dictadura franquista, i la dignificació de les fosses comunes, l'objecte de la qual queda ben patent en el seu títol, i que va despertar l'esperança de milers de famílies de poder acomiadar-se finalment de persones llargament desaparegudes i poder-los donar un digne repòs.

En la XI Legislatura, cal tenir present l'aprovació de la Llei 11/2017, del 4 de juliol, de reparació jurídica de les víctimes del franquisme, que de conformitat amb el conjunt de l'ordenament jurídic, que inclou normes tant de dret internacional com de dret intern, va declarar il·legals els tribunals de l'Auditoria de Guerra de l'Exèrcit d'Ocupació franquista, anomenada posteriorment Auditoria de la IV Regió Militar, que van actuar a Catalunya a partir de l'abril de 1938 fins al desembre de 1978, per ésser contraris a la llei i vulnerar les més elementals exigències del dret a un judici just i, en conseqüència, en va deduir la nul·litat de ple dret, originària o sobrevinguda, de totes les sentències i resolucions de les causes instruïdes i dels consells de guerra, dictades per causes polítiques a Catalunya pel règim franquista. Cal destacar-ne el fet que va ser impulsada per entitats i associacions memorialistes i que va ser la primera llei en matèria de memòria històrica en assolir una aprovació per unanimitat en qualsevol cambra legislativa.

Totes elles regulen aspectes centrals i d'enorme rellevància per a l'assoliment dels principis de veritat, justícia, reparació i de garanties de no repetició que han de presidir l'actuació dels poders públics a l'hora d'abordar les polítiques de memòria democràtica del període que abasta aquesta llei, però per la seva pròpia naturalesa i objecte, ho feien centrant-se en cadascun dels aspectes regulats i, per tant, amb una visió de conjunt, no poden sinó considerar-se fragmentàries, sense que això els imputi en absolut cap demèrit. Ans al contrari, com a precedents immediats a la regulació que la present llei disposa, són d'un valor incalculable i s'han vist incorporades, en la pràctica, al text que segueix, amb les mínimes modificacions necessàries per permetre la coherència del text articulat i la seva vocació d'esdevenir una regulació completa de l'àmbit de la memòria democràtica de Catalunya, necessitat aquesta que és la raó última de l'existència de la present llei.

D'altra banda, cal considerar l'impacte de l'aprovació de la Llei 16/2020, del 22 de desembre, de la desaparició forçada de menors a Catalunya, sobre una part de la matèria que la Llei de Memòria Democràtica de Catalunya podria abastar. La Llei 16/2020, del 22 de desembre, té per objecte proporcionar els instruments normatius i els recursos necessaris per al reconeixement i l'efectivitat del dret a la veritat, la justícia, la reparació i les garanties de no repetició de les víctimes en els casos de desaparició forçada de menors o d'apropiació de menors, amb la consegüent substitució d'identitat. També té

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

per objecte facilitar les tasques d'investigació necessàries, amb la regulació dels procediments administratius necessaris, en atenció a les obligacions concretes per Espanya en la Declaració universal de drets humans de l'Organització de les Nacions Unides, el Conveni europeu per a la protecció dels drets humans i de les llibertats fonamentals, la Convenció sobre els drets de l'infant i la Convenció internacional per a la protecció de totes les persones contra les desaparicions forçades, i altres normes internacionals aplicables.

Les pràctiques abordades per l'esmentada Llei 16/2020 van tenir origen en un context polític i social originat per la Guerra Civil i la repressió franquista, i que van tenir continuïtat durant el període temporal que la Llei de Memòria Democràtica de Catalunya vol abastar. No obstant això, amb el temps la motivació d'aquests pràctiques va anar canviant de naturalesa, i van sobreviure a la recuperació de les institucions democràtiques, fins a dates relativament recents. Per l'especificitat dels problemes que aborda, i de les disposicions que volen contribuir a posar-hi remei, es considera millor solució legislativa no integrar en aquest text les disposicions de la Llei 16/2020, del 22 de desembre, a la que es remet en tot cas la disposició addicional quarta d'aquesta llei.

No es pot ignorar tampoc, en parlar dels antecedents d'aquesta llei i de la influència que hi han tingut, l'existència de la Llei 52/2007, de 26 de desembre, per la que es reconeixen i amplien drets i s'estableixen mesures en favor dels qui van patir persecució o violència durant la Guerra Civil i la Dictadura, o regulacions autonòmiques recents: el projecte de Llei de Memòria Democràtica d'Aragó, publicat al Butlletí Oficial de les Corts d'Aragó en data 10 d'agost de 2017 i encara en fase de tramitació, la Llei foral de Navarra 33/2013, de 26 de novembre, de reconeixement i reparació moral de les ciutadanes i els ciutadans navarresos assassinats i víctimes de la repressió arran del cop militar de 1936; la Llei del País Basc 4/2014, de 27 de novembre, de creació de l'Institut de la Memòria, la Convivència i els Drets Humans; la Llei de les Illes Balears 10/2016, de 13 de juny, per a la recuperació de persones desaparegudes durant la guerra civil i el franquisme; la Llei 2/2017, de 28 de març, de memòria històrica i democràtica d'Andalusia; i la Llei 14/2017, de 10 de novembre, de la Generalitat, de memòria democràtica i per la convivència de la Comunitat Valenciana, de les que el text que segueix n'és tributari.

III

El Títol preliminar de la llei es divideix en dos capítols, el primer dels quals perfila l'objecte de la llei, en disposa el principis rectors, descriu alguns conceptes bàsics que apareixen al llarg de la llei i cataloga les mesures adreçades a les víctimes, mentre el segon dels quals efectua un reconeixement

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

general a les víctimes, en reconeix els drets de caràcter general en congruència amb els principis de veritat, justícia, reparació i garanties de no repetició, i reproduïx la reparació jurídica de les víctimes del franquisme introduïda per la Llei 11/2017, del 4 de juliol.

El Títol primer de la llei es divideix també en dos capítols, el primer dels quals estableix un Cens general de víctimes i, dins d'aquest, hi incorpora el Cens de persones desaparegudes creat per la Llei 10/2009, del 30 de juny, així com incorpora la regulació del Mapa de Fosses, mentre el segon capítol es dedica a la regulació del procediment i els protocols per a la localització, recuperació, identificació i trasllat de restes, a la regulació del Banc de dades d'ADN i el programa d'identificació genètica, i finalment del Comitè Tècnic per a la Recuperació i la Identificació de Persones Desaparegudes durant la Guerra Civil i la Dictadura Franquista, i per a la senyalització i dignificació dels espais de memòria.

El Títol segon es dedica al dret a la justícia de les víctimes, i en concret disposa la creació d'un protocol d'informació per indicis de la comissió de delictes en les investigacions de les troballes respecte a persones desaparegudes, a preveure l'exercici d'accions per part de l'Administració de la Generalitat, a donar contingut al dret d'informació i assistència jurídica de les víctimes, i a establir mecanismes per al seguiment d'informes i recomanacions estatals i internacionals.

El Títol tercer es divideix en quatre capítols. El primer d'entre ells conté les disposicions que atenyen a la documentació relativa a la memòria democràtica i la seva conservació. El segon, dividit en tres seccions, fa referència als llocs i itineraris de la memòria democràtica de Catalunya, a l'establiment d'un catàleg que els compregui, al seu règim de protecció, i a la difusió i interpretació d'aquests llocs i itineraris de la memòria. El tercer capítol del Títol tercer conté les disposicions relatives al reconeixement i foment del moviment memorialista, i a l'establiment d'un registre d'associacions de víctimes i entitats memorialistes. El quart capítol, finalment, conté les disposicions relatives a la investigació, l'ensenyament i la divulgació de la memòria democràtica de Catalunya.

El Títol quart es divideix en dos capítols, el primer dels quals regula les actuacions i mesures en matèria de reparació i reconeixement, així com en matèria de preservació, senyalització i dignificació de fosses, mentre el segon dels quals conté les disposicions relatives als símbols, vestigis i actes contraris a la memòria democràtica.

El Títol cinquè es divideix en tres capítols, el primer dels quals conté el gruix de les disposicions de la llei relatives al Memorial Democràtic, recollint en gran

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

mesura la regulació de la seva Llei de creació, el segon dels quals conté les disposicions relatives als altres organismes autònoms de memòria (MUME i COMEBE), i el darrer dels quals conté les disposicions relatives a la coordinació, col·laboració i cooperació administrativa.

El Títol sisè conté el règim sancionador de la Llei, que pretén contribuir a l'efectivitat del conjunt de les seves disposicions.

La part final de la Llei té sis disposicions addicionals, una de transitòria, una de derogatòria i quatre de finals.

Entre les disposicions addicionals, trobem la primera, relativa a la retirada dels símbols contraris a la memòria democràtica en sis mesos des de l'entrada en vigor de la Llei, que dona igual termini a les administracions públiques per revisar i invalidar totes les distincions, els nomenaments, els títols honorífics i la resta de formes d'exaltació de persones vinculades a la defensa del règim franquista. La segona encomana la investigació i l'evitació de la desaparició de fons documentals. La tercera comina a la Generalitat a impulsar la inscripció al Registre civil de la defunció de les persones desaparegudes, mentre la quarta és relativa als casos de desaparició forçada de nadons i infants. La cinquena crea una Comissió de la Veritat amb l'àmbit d'actuació fixat a Catalunya però amb vocació de cooperació amb altres iniciatives similars a qualsevol nivell administratiu. La sisena i darrera de les disposicions addicionals disposa la confecció d'un cens d'edificacions, obres i treballs realitzats mitjançant treballs forçats.

La disposició transitòria única és relativa als procediments en tramitació. La derogatòria efectua aquesta operació respecte a la Llei 13/2007, del 31 d'octubre, del Memorial Democràtic, la Llei 10/2009, del 30 de juny, sobre la localització i la identificació de les persones desaparegudes durant la Guerra Civil i la dictadura franquista, i la dignificació de les fosses comunes, la Llei 11/2017, del 4 de juliol, de reparació jurídica de les víctimes del franquisme, per haver quedat plenament integrades en aquesta, amb els mínims ajustos necessaris per a dotar de coherència al text i permetre-li assolir la vocació de completesa que l'inspira.

Entre les quatre disposicions finals, la primera autoritza l'Arxiu Nacional de Catalunya perquè actualitzi la llista publicada l'endemà de l'entrada en vigor de la Llei 11/2017, del 4 de juliol, de reparació jurídica de les víctimes del franquisme. La segona remet els efectes de les disposicions que poguessin comportar la realització de despeses amb càrrec als Pressupostos de la Generalitat, al moment de l'entrada en vigor de la Llei de pressupostos corresponent a l'exercici pressupostari immediatament posterior a l'entrada en vigor d'aquesta Llei. La tercera preveu que el Govern efectui el

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

desenvolupament reglamentari de la Llei. Finalment, la quarta disposa la *vacatio legis* ordinària per a l'entrada en vigor de la Llei.

TÍTOL PRELIMINAR

Disposicions generals

CAPÍTOL I

Objecte de la Llei, principis rectors, conceptes bàsics i mesures adreçades a les víctimes

Article 1. *Objecte i àmbit d'aplicació*

1. L'objecte d'aquesta Llei és la regulació de les polítiques públiques adreçades a la recuperació, la protecció i la conservació de la memòria democràtica a Catalunya, en el període que abasta la Segona República, la Guerra Civil, la Dictadura franquista i la transició a la democràcia fins l'entrada en vigor de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya de 1979. També n'és l'objecte la regulació de les polítiques públiques adreçades a assolir el reconeixement, la reparació i l'establiment de garanties de no-repetició de les víctimes previstes en aquesta llei.

2. Les disposicions contingudes en aquesta Llei seran aplicades pel conjunt de les administracions públiques al territori de Catalunya, cadascuna en exercici de les seves competències.

Article 2. *Principis rectors*

1. Aquesta Llei es fonamenta en els principis de veritat, justícia, reparació i garantia de no-repetició, així com en els valors democràtics, de concòrdia, convivència, pluralisme polític, en la defensa dels drets humans, en la cultura de la pau i en el principi d'igualtat efectiva d'homes i dones.

2. L'aplicació d'aquesta Llei es durà a terme de conformitat amb la Declaració Universal dels Drets Humans, amb els principis i les directrius bàsics del dret internacional, amb el principi de lleialtat institucional i de col·laboració entre administracions, i amb esperit col·laborador amb la resta de disposicions de l'ordenament en la matèria que la Llei regula.

Article 3. *Conceptes bàsics*

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

A l'efecte d'aquesta llei, s'entén per:

1. *Memòria democràtica de Catalunya*: el conjunt d'activitats de recerca, d'aprofundiment del coneixement, de salvaguarda de difusió de la història de la lluita de la ciutadania de Catalunya per la conquesta dels seus drets i llibertats democràtiques, en el període que comprèn des de la proclamació de la Segona República Espanyola el 14 d'abril de 1931 fins a l'entrada en vigor de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya de 1979.

2. *Víctimes*:

a) Són víctimes directes, de conformitat amb la Resolució 60/147, aprovada per l'Assemblea General de Nacions Unides de 16 de desembre de 2005, totes les persones que, en el territori de Catalunya, hagin patit danys de manera individual o col·lectiva, incloent-hi lesions físiques o mentals, patiment emocional, pèrdues financeres o menyscabament substancial dels seus drets fonamentals i llibertats públiques, com a conseqüència d'accions o omissions que violen les normes internacionalment reconegudes relatives als drets humans durant el període que comprèn la Guerra civil i la Dictadura franquista fins a l'entrada en vigor de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya de 1979.

b) Alhora, es consideren víctimes directes els ciutadans i les ciutadanes de Catalunya que hagin patit les mateixes circumstàncies fora del territori de Catalunya.

c) De la mateixa manera, i en els termes i l'abast que s'expressa en aquesta llei, es consideraran víctimes indirectes els familiars fins a tercer grau, persones a càrrec de les víctimes directes, el cònjuge o la persona lligada per anàloga relació d'afectivitat i les persones que hagin patit danys en intervenir per a prestar assistència a víctimes en perill o per a impedir la victimització.

3. *Treball forçat*: d'acord amb el Conveni de l'Organització Internacional del Treball, de 28 de juny de 1930, relatiu al treball forçós, es defineix com a tal tot treball o servei exigit, durant el període que comprèn la Guerra civil i la Dictadura franquista fins a l'entrada en vigor de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya de 1979, a un individu sota l'amenaça d'una pena qualsevol i per al qual l'individu esmentat no s'ofereix voluntàriament.

4. *Desaparició forçada*: l'arrest, la detenció, el segrest o qualsevol altra forma de privació de llibertat de persones per part dels poders públics o d'organitzacions polítiques o sindicals o amb llur autorització, suport o aquiescència, seguit de la negativa a admetre aquesta privació de llibertat o a donar informació sobre el destí o el parador d'aquestes persones, amb la intenció de deixar-les fora de l'emparedament de la llei

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

5. *Entitats memorialistes*: aquelles associacions, fundacions i altres entitats i organitzacions de caràcter social que tinguin entre els seus fins el treball dins l'àmbit de la recuperació de la memòria democràtica o la defensa dels drets de les víctimes i que compleixin els requisits previstos en l'article 33.2 d'aquesta llei.

Article 4. *Mesures i actuacions dirigides a les víctimes*

1. La Generalitat adoptarà les mesures i les actuacions següents:

a) Les d'identificació de les víctimes directes de l'article 3.2, a l'efecte del cens general de víctimes previst en l'article següent.

b) La identificació de les víctimes directes desaparegudes a Catalunya de l'article 3.2, a l'efecte de l'elaboració del cens de persones desaparegudes dins del cens general de víctimes, i del que disposa el Capítol II del Títol I d'aquesta llei. L'Administració de la Generalitat ha de localitzar les persones desaparegudes en campanya, en captivitat o de manera forçada, durant la Guerra Civil i la dictadura franquista, per a recuperar-ne i per a identificar-ne les restes.

c) L'Administració de la Generalitat farà efectius els drets dels familiars de les persones desaparegudes a les que fa referència l'apartat anterior a obtenir informació sobre llur destí, a la identificació de les restes i al reconeixement de la seva memòria i dignitat.

d) Es senyalitzaran i dignificaran els llocs d'internament o detenció, així com els d'enterrament, tot recuperant-los com a llocs de memòria, en els termes previstos en aquesta llei.

e) La posada a disposició de recursos i mitjans d'assistència i accés a la justícia de les víctimes previstes en aquesta llei.

f) Les conduents a satisfer el dret a conèixer la veritat i a preservar la memòria democràtica de què són titulars tots els ciutadans i les ciutadanes de Catalunya.

g) Les mesures de reparació i reconeixement a les víctimes.

2. En les actuacions previstes per la Generalitat en matèria de memòria democràtica, que seran objecte de planificació estratègica i de l'elaboració de plans anuals de treball, tindran una consideració específica les persones següents i els seus familiars:

a) Les persones desaparegudes, torturades, assassinades, afusellades o executades de qualsevol forma durant la guerra civil, sia per ordre de les

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

autoritats respectives o bé per l'acció de grups incontrolats, així com les persones que varen patir igual tracte durant la dictadura franquista.

b) Les persones que es van haver d'exiliar per causa de la Guerra civil i de la Dictadura franquista en defensa dels drets i les llibertats democràtiques.

c) Les persones que van ser obligades a realitzar treballs forçosos, van patir el confinament, les tortures, la violència sexual, l'escarni públic i, en molts casos, la mort als camps de concentració de la Dictadura franquista.

d) Les persones que, amb plena connivència amb les autoritats franquistes, van ser traslladades pel règim nacionalsocialista alemany a diversos camps de concentració i extermini, on van patir condicions d'extrema crueltat.

e) Les persones que van participar en la guerrilla antifranquista en defensa del govern legítim de la Segona República Espanyola i per la recuperació de la democràcia.

f) Les dones que van patir una específica humiliació, persecució, violació o càstig per haver exercit la seva llibertat personal o professional durant la Segona República, o pel simple fet de ser companyes, mullers o filles dels qui van participar en la vida pública de la democràcia republicana o de defensa de les llibertats.

g) Les persones que van patir repressió per l'exercici de les seves llibertats i idees polítiques, conviccions o creences religioses o per la seva orientació sexual, identitat de gènere, situació familiar o per la seva diversitat funcional.

h) Les persones que van exercir càrrecs i ocupacions o treballs públics de la Segona República i que van patir represàlies.

i) Les persones que van patir privació de llibertat o de béns per la seva defensa de la Segona República o per la resistència al règim franquista dirigida al restabliment d'un règim democràtic, i les que van patir la confiscació del paper moneda republicà i altres títols fiduciaris com a part de la guerra econòmica lliurada contra la Segona República.

j) Els nadons sostrets i els que van ser donats en adopció sense autorització dels progenitors, i aquests darrers.

k) Les persones reprimides per la seva defensa, ús, promoció o ensenyament de la llengua catalana.

l) Aquelles persones físiques que, no estant incloses en cap dels apartats anteriors, van patir algun tipus de persecució o discriminació per la seva defensa de la democràcia i les llibertats en l'àmbit de la Memòria Democràtica.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

3. En els mateixos termes de l'apartat anterior, tindran una consideració específica els col·lectius següents:

- a) Els grups o els sectors socials o professionals, científics, artístics i culturals que van patir una repressió col·lectiva específica. Així mateix, els qui van patir repressió en qualsevol de les seves formes per defensar la llengua i la cultura catalana, utilitzar-la socialment, difondre-la o ensenyar-la.
- b) Els partits polítics, els sindicats, les lògies maçòniques, el moviment feminista i les agrupacions culturals que van patir la repressió del franquisme.
- c) Les minories culturals, ètniques —com ara el poble romaní o gitano—, lingüístiques i religioses que van patir la repressió del franquisme.
- d) Aquells altres col·lectius que, per les seves circumstàncies específiques, s'inclouen en la planificació estratègica de les actuacions, en els plans anuals o en programes específics de la Generalitat en matèria de memòria democràtica.

CAPÍTOL II

Reconeixement general, drets i reparació jurídica de les víctimes del franquisme

Article 5. *Reconeixement general i drets de les víctimes*

Com a expressió del dret de tota la ciutadania a la reparació moral i a la recuperació de la seva memòria personal i familiar, es reconeix la persecució radicalment injusta de que foren objecte les víctimes previstes en aquesta llei, respecte a les quals la Generalitat de Catalunya adoptarà, les mesures d'acció positiva que resulten necessàries per a fer efectiu:

- a) El dret a conèixer, a la llum del principi de veritat, la història de la lluita pels drets i les llibertats, així com el deure de facilitar a les víctimes i als seus familiars la recerca i l'esclariment dels fets de violència o persecució que van patir.
- b) El dret dels familiars a investigar i conèixer el destí de les víctimes desaparegudes, a procedir a la seva localització, a la seva identificació i exhumació així com proporcionar-los una sepultura digna.
- c) El dret a investigar, en aplicació del principi de justícia, els fets de violència o persecució que van patir les víctimes durant la guerra civil i la dictadura franquista fins a la Constitució espanyola de 1978.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

- d) El dret a la justícia, a través del dret a la informació i l'assistència de les víctimes, i dels instruments i les accions que preveu aquesta llei.
- e) El dret a la reparació, que suposa l'aplicació de mesures individuals i col·lectives, la reparació moral, així com, si escau, les de restitució i indemnització.

Article 6. *Reparació jurídica de les víctimes del franquisme*

1. De conformitat amb el conjunt de l'ordenament jurídic, que inclou normes tant de dret internacional com de dret intern, es declaren il·legals els tribunals de l'Auditoria de Guerra de l'Exèrcit d'Ocupació, anomenada posteriorment Auditoria de la IV Regió Militar, que van actuar a Catalunya a partir de l'abril de 1938 fins al desembre de 1978, per ésser contraris a la llei i vulnerar les més elementals exigències del dret a un judici just. I, en conseqüència, es dedueix la nul·litat de ple dret, originària o sobrevinguda, de totes les sentències i resolucions de les causes instruïdes i dels consells de guerra, dictades per causes polítiques a Catalunya pel règim franquista.

2. Cal considerar també així les condemnes o sancions de caràcter personal dictades per tribunals, jurats i qualssevol altres òrgans penals o administratius, civils o militars, com ara les sentències dels consells de guerra, els tribunals de responsabilitats polítiques, el Tribunal Especial de Repressió de la Maçoneria i el Comunisme o el Tribunal de l'Ordre Públic (TOP), fossin o no dictades a Catalunya, per causa de la lluita en defensa dels drets i les llibertats democràtiques durant la guerra civil, la dictadura franquista o la transició fins a l'entrada en vigor de la Constitució de 1978.

TÍTOL I

Del dret a la veritat

CAPÍTOL I

Censos de víctimes i Mapa de Fosses

Article 7. *Cens general de víctimes i cens de persones desaparegudes*

1. A l'efecte de donar compliment a les previsions d'aquesta llei, la Generalitat de Catalunya elaborarà un cens general de totes les víctimes esmentades al Títol preliminar, al qual s'hi aniran incorporant dades a mida que les accions de recerca en vagin desvetllant.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

El cens general de víctimes i cens de persones desaparegudes es constitueix com un cens de caràcter públic, a l'efecte de facilitar l'accés a les persones inscrites a les compensacions i ajudes que determinin el conjunt del nostre ordenament així com també a les contemplades per la legislació d'altres països, amb motiu dels fets que van tenir lloc durant la II Guerra Mundial relacionats amb l'exili, la resistència antifeixista i la deportació als camps de concentració i extermini dels països integrants de les Potències de l'Eix, i que van afectar a ciutadans catalans.

En aquest cens s'incorporaran, així mateix, les dades relatives a ciutadans i ciutadanes de Catalunya que van ser víctimes de qualsevol forma de repressió fora del territori de Catalunya, incloent-hi els casos relatius a l'exili, el desplaçament forçat, els desterrament, l'ingrés a camps de concentració i extermini, o qualsevol altra circumstància.

En el cens s'anotaran, entre d'altra informació, les circumstàncies respecte de la repressió patida, de la defunció, l'alliberament o la desaparició de cada persona, del lloc, de la data, fefaent o aproximada, en la qual van ocórrer els fets, així com la informació que es determini reglamentàriament.

La informació s'incorporarà al cens d'ofici per l'Administració de la Generalitat o bé a instància de les víctimes, dels seus familiars o de les entitats memorialistes, en la forma que reglamentàriament es determini.

S'habilitaran els mecanismes necessaris per la coordinació d'aquest Cens general de víctimes català amb aquells existents d'àmbit internacional, europeu, estatal, autonòmic i local, a fi de facilitar la recerca de les dades de les víctimes pels seus familiars o a efectes acadèmics, així com per la consecució del conjunt d'objectius de la present llei.

El departament competent en matèria de memòria democràtica aprovarà el cens general de víctimes i cens de persones desaparegudes i ho publicarà al portal web de la Generalitat en conformitat amb l'establert en la legislació en matèria de protecció de dades de caràcter personal.

2. Tanmateix, s'incorporarà a aquest Cens general de víctimes, mantenint la seva especificitat, un cens de persones desaparegudes, d'acord amb els següents criteris:

a) El Cens de persones desaparegudes es configura com un registre administratiu de caràcter públic en el qual s'han d'inscriure les dades de les persones víctimes de desaparició forçosa, que puguin permetre'n la localització, la recuperació i la identificació.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

- b) S'han d'establir, per via reglamentària, les dades de les persones desaparegudes i les circumstàncies de la desaparició que han d'ésser objecte d'inscripció en el Cens, i també els models dels formularis, en suport paper i en suport electrònic, que s'han d'utilitzar.
- c) L'Administració de la Generalitat vetllarà per tal que el treball al voltant del Cens de persones desaparegudes es coordini i sigui útil per facilitar la tasca del programa d'identificació genètica de la Generalitat de Catalunya.
- d) S'adoptaran les mesures necessàries per tal de coordinar les dades del Cens de persones desaparegudes amb d'altres censos similars creats a nivell internacional i, en general, s'establiran els mecanismes de cooperació i col·laboració necessaris amb altres institucions d'àmbit europeu, estatal, autonòmic o local en l'esforç per la localització, recuperació i identificació de persones desaparegudes durant la Guerra Civil i la Dictadura.
- e) L'Administració de la Generalitat, de conformitat a la normativa vigent en matèria de protecció de dades, ha d'adoptar les mesures tècniques i organitzatives necessàries per a garantir la seguretat de les dades de caràcter personal associades al Cens de persones desaparegudes que no tinguin caràcter públic i evitar-ne l'alteració, la pèrdua, el tractament o l'accés no autoritzat, tenint en compte la tecnologia disponible, la naturalesa de les dades especialment protegides i els riscos a què es troben exposades. Respecte a aquestes dades, l'Administració de la Generalitat ha d'adoptar mesures de seguretat de nivell alt.

Article 8. *Mapa de Fosses de la Guerra Civil i del Franquisme*

1. L'Administració de la Generalitat, amb la col·laboració, si escau, d'altres institucions públiques o privades sense ànim de lucre que tenen la recerca històrica i arqueològica entre llurs finalitats estatutàries, ha de mantenir i actualitzar el Mapa de Fosses de la Guerra Civil i del Franquisme, en el que han de figurar les àrees dins el territori de Catalunya en les quals es localitzen o, d'acord amb les dades disponibles, es presumeix que es poden localitzar les restes de les persones víctimes de desaparició forçosa. S'establiran els mecanismes de coordinació i col·laboració necessaris amb iniciatives similars a escala internacional, europea, estatal, autonòmica o local per tal que la informació disponible sigui compartida.

2. La documentació cartogràfica i geogràfica amb les localitzacions a què fa referència l'apartat 1 i les informacions complementàries disponibles han d'estar a disposició de les persones interessades i del públic en general, en

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

suport analògic i digital, en els termes que es determinin per via reglamentària.

3. Les àrees incloses en els mapes a què fa referència l'apartat 1 han d'ésser objecte d'una preservació especial pels propietaris o titulars d'altres drets, de conformitat amb el que estableixen les diferents figures del planejament i de l'ordenació del sòl, així com de conformitat a la normativa de protecció del patrimoni històric.

4. El Govern pot establir mecanismes i acords de col·laboració i cooperació amb els governs de l'Estat i d'altres comunitats autònomes i amb les entitats locals per tal d'elaborar els documents cartogràfics i geogràfics d'abast supraautonòmic o supramunicipal que es considerin pertinents.

CAPÍTOL II

Del procés d'identificació de les víctimes desaparegudes

Article 9. *Procediment per a iniciar activitats de localització, exhumació i identificació*

1. El procediment per a la localització i, si escau, exhumació i identificació s'iniciarà d'ofici per la Generalitat, a sol·licitud de les entitats locals, en l'exercici de les competències que els són pròpies, o a sol·licitud de les persones, institucions i entitats següents:

a) Les persones familiars de les víctimes, incloent-hi les persones que n'han estat cònjuges, les que hi han estat vinculades per una relació de convivència anàloga a la conjugal, els descendents directes i els parents consanguinis o per adopció, fins al tercer grau de parentiu.

b) Les entitats privades i associacions sense ànim de lucre que compleixen llurs funcions majoritàriament a Catalunya i que, entre llurs finalitats estatutàries, inclouen aquest tipus d'activitats o, en general, la recerca històrica, quan actuïn en nom d'aquelles persones.

c) Les Universitats i altres centres de recerca de Catalunya que tinguin com a objectiu programes de recerca i localització de persones desaparegudes durant la Guerra Civil i la Dictadura, així com les persones investigadores i membres de la comunitat acadèmica i científica, per a les activitats de localització.

2. La sol·licitud raonada haurà d'acompanyar-se de les proves documentals o de la relació d'indícis que la justifiquen.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

3. La Generalitat ponderarà l'existència d'oposició per qualsevol dels descendents directes fins al tercer grau, per a la qual cosa donarà publicitat adequada a la sol·licitud presentada i resoldrà amb notificació, si escau, a les persones o les entitats que hagin instat el procediment. L'oposició del descendent directe fins al tercer grau d'una víctima a recuperar-la no podrà perjudicar el dret d'altres familiars d'altres víctimes a la intervenció en el mateix lloc.

4. La sol·licitud s'entendrà desestimada transcorreguts nou mesos des que es presenti sense haver-se dictat i notificat resolució expressa.

5. La caducitat del procediment es produirà transcorreguts dotze mesos des de la data en què l'iniciï d'ofici la Generalitat, sense que s'hagi dictat i notificat la resolució.

6. Les despeses derivades de les actuacions per a la recerca i la localització de les persones inscrites en el Cens de persones desaparegudes, en els termes establerts per aquesta llei, són a càrrec de l'Administració de la Generalitat, d'acord amb les seves disponibilitats pressupostàries, i sens perjudici de l'aportació d'altres administracions i institucions públiques i privades.

7. El departament competent en matèria de memòria democràtica ha d'executar les actuacions establertes per aquesta llei directament, amb mitjans propis o aliens. A aquest efecte, pot subscriure convenis de col·laboració amb altres administracions públiques o universitats que tinguin entre llurs finalitats estatutàries dur a terme aquest tipus d'activitats i que comptin amb professionals adequats per a dur-les a terme i que acreditin la capacitat científica necessària.

Article 10. *Protocols d'actuació per a les localitzacions, les exhumacions i les identifications*

1. L'Administració de la Generalitat ha de localitzar, recuperar i identificar les persones desaparegudes en campanya, en captivitat o de manera forçada, durant la Guerra Civil i la dictadura franquista. La Generalitat, en col·laboració amb totes les administracions públiques, elaborarà protocols d'actuació científica i multidisciplinària que assegurin la col·laboració institucional i una intervenció adequada en les actuacions de localització, exhumació i identificació. Tot això, d'acord amb les recomanacions del Consell de Drets Humans de l'Assemblea General de Nacions Unides.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

2. Les actuacions per a localitzar i, si escau, recuperar i identificar restes de persones desaparegudes, requereixen, en tots els casos, els estudis històrics, arqueològics i antropològics pertinents, que poden incloure prospeccions, excavacions, estudis analítics i recollida de testimonis, per a determinar les circumstàncies, personals o socials, de la desaparició.

3. Correspon a l'Administració de la Generalitat dur a terme les actuacions necessàries per a recuperar i identificar les restes de les persones a què fa referència l'apartat 1. Aquestes actuacions són a càrrec de l'Administració de la Generalitat, d'acord amb les seves disponibilitats pressupostàries.

4. Les actuacions per a recuperar i identificar les persones desaparegudes a què fa referència l'apartat 1 s'han d'emprendre per iniciativa del departament competent en matèria de memòria democràtica, tenint en compte el resultat de les actuacions de localització dutes a terme. Els ajuntaments, les universitats i altres centres de recerca que compleixin els criteris de l'apartat 1 d'aquest article i que presentin un projecte científic d'intervenció també podran ser autoritzades pel departament competent en matèria de memòria democràtica a emprendre actuacions per a recuperar i identificar persones desaparegudes durant la Guerra Civil i el Franquisme, d'acord amb el procediment que s'estableixi reglamentàriament. Aquestes actuacions podran ser directament executades per les entitats autoritzades o bé es podran executar de forma conjunta amb l'Administració de la Generalitat de Catalunya.

5. Les sol·licituds per a emprendre les accions regulades per aquest article han d'anar acompanyades de les proves documentals o de la relació d'indicis que les justifiquin.

6. L'Administració de la Generalitat podrà executar o encarregar d'ofici intervencions de caràcter preventiu o d'urgència, al marge dels procediments d'autorització establerts.

7. L'Administració de la Generalitat ha de comunicar la iniciació o no de les actuacions a les persones o les institucions a què fa referència l'article 9.1. Igualment ha de comunicar a les institucions a les que fa referència l'apartat 4 d'aquest article l'autorització o no de les actuacions sol·licitades. En el cas que no s'emprenguin o no s'autoritzin les actuacions, els n'ha d'indicar els motius i els recursos administratius que s'hi poden interposar.

8. L'Administració de la Generalitat ha de comunicar a l'autoritat judicial competent les troballes de restes de persones desaparegudes, així com les actuacions de recuperació i identificació projectades. En relació a unes i altres, l'Administració de la Generalitat sol·licitarà a l'autoritat judicial corresponent la

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

seva intervenció, així com la dels cossos policials competents, per tal que es puguin obrir les diligències policials i judicials que corresponguin.

9. Durant els procediments de recuperació, identificació i destinació final de les restes de les persones desaparegudes, cal respectar en tot moment el dret a la intimitat, la dignitat, les conviccions religioses, filosòfiques o culturals i el dolor dels familiars.

10. Les restes òssies identificades hauran de ser traslladades, recuperades i lliurades als familiars, que podran decidir el seu destí, d'acord amb les condicions i els procediments pertinents que es determinin per via reglamentària. Les restes que hagin estat identificades i reclamades han d'ésser inhumades en el cementiri corresponent al terme municipal en què es van trobar. De forma prèvia i en tots els casos, dins el marc del programa d'identificació genètica, es prendran mostres biològiques de totes les restes per tal de possibilitar la identificació mitjançant el banc de dades d'ADN previst en aquesta llei.

11. En el indrets on es localitzin restes de persones desaparegudes, i calgui considerar-los llocs de memòria, cal adoptar les mesures pertinents per a garantir-ne la preservació i fer-hi la senyalització i dignificació corresponent, amb l'estudi previ i la divulgació posterior dels esdeveniments històrics associats a la desaparició d'aquelles persones. Per a fer possible el desenvolupament d'aquestes actuacions, cal establir en cada cas els corresponents acords de col·laboració, tant tècnica com econòmica, amb els ajuntaments afectats.

12. L'actuació administrativa serà subsidiària o accessòria respecte de l'actuació de l'autoritat jurisdiccional.

13. S'habilitaran els instruments necessaris per a realitzar un acompanyament psicològic correcte als familiars durant el procés de localització, recuperació i identificació de les restes de les persones desaparegudes.

14. Els espais amb restes de persones desaparegudes que hagin de ser objecte d'excavació o de prospecció, així com les restes mobles que continguin, tenen la consideració de patrimoni cultural català i, concretament, de patrimoni arqueològic català, d'acord amb el que estableix la Llei 9/1993, del 30 de setembre, del patrimoni cultural català. Per a l'estudi d'aquests béns caldrà emprar la metodologia arqueològica. Les intervencions hauran de ser dirigides almenys per un arqueòleg, d'acord amb el que estableix el decret 78/2002, de 5 de març, del reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic, i per un antropòleg físic o forense.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

15. Les persones físiques reconegudes fefaentment com a familiars de les persones desaparegudes identificades tenen dret a recuperar els objectes mobles de caràcter personal que s'hi puguin associar de forma efectiva. Per via reglamentària es regularà el tractament i la devolució, si escau, dels objectes mobles esmentats. Els objectes personals de persones no identificades i que no hagin estat reclamades, així com la resta de materials de caràcter moble recuperats, passaran a formar part del patrimoni cultural català en els termes i terminis que s'estableixin reglamentàriament.

16. En tot allò no regulat per aquesta llei i per les disposicions que la desenvolupin, serà d'aplicació supletòriament la Llei 9/1993, del 30 de setembre, del patrimoni cultural català i el decret 78/2002, de 5 de març, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.

Article 11. *Banc de dades d'ADN*

1. L'Administració de la Generalitat ha de mantenir i actualitzar un Banc de dades d'ADN de persones desaparegudes durant la Guerra Civil i la Dictadura franquista i, si escau, pot fer-ho en conveni amb una o diverses institucions científiques de rang universitari de Catalunya.

2. El Banc de dades d'ADN ha d'incloure les mostres genètiques dels familiars dels desapareguts inclosos al Cens de persones desaparegudes previst a aquesta llei, d'acord amb els procediments que s'estableixin reglamentàriament, així com dels familiars o tutors legals que puguin haver estat víctimes de la sostracció d'infants o nadons. L'Administració de la Generalitat ha d'establir, en el marc del programa d'identificació genètica, els mecanismes pertinents per sol·licitar i obtenir sistemàticament mostres genètiques de cada familiar inclòs al cens.

3. Per tal de poder creuar les dades genètiques, el Banc de dades d'ADN ha d'incloure igualment, d'acord amb els procediments que s'estableixin per reglament, mostres d'ADN obtingudes de forma sistemàtica per part de l'Administració de la Generalitat de totes les restes humanes que s'hagin obtingut en les intervencions d'exhumació de fosses o bé s'hagin recuperat fortuïtament en cementiris, escenaris de combat i altres indrets. El Banc de dades d'ADN també acceptarà mostres de persones que hagin pogut ésser víctimes de sostracció quan eren nadons o infants, d'acord amb els procediments que s'estableixin per reglament.

Article 12. *Accés als espais i els terrenys*

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

1. Per a realitzar les activitats de localització, delimitació, exhumació, identificació o trasllat de les restes de les víctimes, prèviament s'haurà de sol·licitar el consentiment de les persones titulars de drets afectats sobre els terrenys on es troben les restes. Aquestes activitats es declaren d'utilitat pública i interès social a l'efecte de permetre l'ocupació temporal dels terrenys on hagin de realitzar-se, de conformitat amb la normativa sobre expropiació forçosa.
2. Si no s'obté el consentiment esmentat, se'n podrà autoritzar l'ocupació temporal, previ el procediment corresponent amb audiència de les persones titulars dels drets afectats. Per a això, es prendrà en consideració les seves alegacions i es fixarà la indemnització corresponent.
3. El procediment per a l'ocupació temporal dels terrenys haurà d'ajustar-se a la legislació d'expropiació forçosa i, si escau, al que estableix la legislació sectorial aplicable.
4. Mitjançant un acord del Govern, es declararà, prèvia informació pública i motivadament, la necessitat d'ocupació temporal dels terrenys, públics o privats, per a realitzar les activitats que la motiven.
5. En l'acta d'ocupació s'establirà la forma en què es recuperarà l'ús dels terrenys, una vegada transcorregut el termini de l'ocupació temporal.

Article 13. *Descobriments de restes*

En el cas que, per atzar, algú descobreixi restes que puguin correspondre a les víctimes a què fa referència l'article 3.2 ho ha de fer saber, en el termini de quaranta-vuit hores, a l'Administració de la Generalitat o a l'Ajuntament corresponent, el qual ho ha de comunicar al departament competent en matèria de memòria democràtica en el termini de quaranta-vuit hores.

Article 14. *Trasllat de restes i programa d'identificació genètica*

1. El trasllat de restes humanes com a conseqüència dels procediments de localització o per troballa casual requerirà autorització de l'Administració de la Generalitat de Catalunya, previ informe de la conselleria competent en matèria de memòria democràtica, sense perjudici del que l'autoritat judicial pugui disposar d'acord amb el que disposen les resolucions de Nacions Unides en aquesta matèria.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

2. Reglamentàriament es determinaran les condicions i els procediments per a garantir que les persones i les entitats afectades puguin recuperar les restes per a identificar-les i traslladar-les.

3. La Generalitat realitzarà proves bioantropològiques i genètiques que permetin la identificació de les restes òssies exhumades. Amb aquest fi, establirà un programa d'identificació genètica, gestionarà un sistema de banc de dades d'ADN i garantirà la centralització de totes les restes humanes exhumades en un lloc d'investigació i de depòsit temporal fins a l'entrega definitiva per a la reinhumació.

Article 15. *Comitè Tècnic per a la Recuperació i la Identificació de Persones Desaparegudes durant la Guerra Civil i la Dictadura Franquista, i per a la senyalització i dignificació dels espais de memòria.*

1. Es crea el Comitè Tècnic per a la Recuperació i la Identificació de Persones Desaparegudes durant la Guerra Civil i la Dictadura Franquista, i per a la senyalització i dignificació dels espais de memòria, com a òrgan col·legiat de l'Administració de la Generalitat, de participació externa, amb funcions consultives i d'assessorament amb relació a les actuacions regulades per aquesta llei en matèria de recuperació i identificació de persones desaparegudes.

2. El Comitè Tècnic s'adscriu al departament competent en matèria de memòria democràtica i, pel que fa a l'organització i el funcionament, es regeix pel seu reglament i pel que disposa la legislació vigent en matèria d'òrgans col·legiats de l'Administració de la Generalitat.

3. El Comitè Tècnic, que ha de tendir a assolir una composició del cinquanta per cent de dones, és integrat pels membres següents:

a) Un president o presidenta, que ha d'ésser una persona en representació del departament competent en matèria de memòria democràtica.

b) El director o directora del Memorial Democràtic.

c) El cap o la cap de servei d'arqueologia i paleontologia del Departament de Cultura.

d) El director o directora del Banc de dades d'ADN previst en aquesta llei.

e) Cinc professionals i acadèmics de prestigi reconegut en el camp, respectivament, de l'arqueologia, l'antropologia física, la medicina forense, la història contemporània, la museística i el dret.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

c) Una persona en representació de les entitats sense ànim de lucre que compleixin llurs funcions majoritàriament a Catalunya i que incloguin el desenvolupament de les activitats regulades per aquesta llei entre llurs finalitats estatutàries.

d) Dues persones en representació del Consell de Govern Locals.

4. El president o presidenta i els i les membres del Comitè Tècnic són nomenats pel Govern per un període de quatre anys, a proposta del departament amb competències en matèria de memòria democràtica.

5. El Comitè Tècnic té les funcions següents:

a) Emetre informes sobre les actuacions de localització, d'exhumació, recuperació i identificació de persones desaparegudes, que seran preceptius en els casos previstos als articles 10, 23 i 40.

b) Aprovar, si escau, les sol·licituds dels projectes d'intervenció als que fa referència l'article 10.4 d'aquesta llei, a excepció de les intervencions preventives o d'urgència que ordeni d'ofici l'Administració de la Generalitat.

c) Emetre un informe anual d'avaluació de les actuacions dutes a terme, que ha d'enviar al Govern i al Parlament.

d) Emetre els informes que li sol·liciti el conseller o consellera del departament que té atribuïdes les competències en matèria de memòria democràtica.

e) Elaborar un Pla d'actuació plurianual que contempli les accions necessàries per desplegar aquesta llei en l'àmbit de la localització, recuperació i identificació de restes, així com en l'àmbit de la preservació, senyalització i dignificació de fosses.

f) Formular les observacions i les propostes que consideri pertinents.

6. Els membres del Comitè Tècnic han de percebre les dietes d'assistència que determini el Govern.

TÍTOL II

Del dret a la justícia

Article 16. *Protocol d'informació per indicis de la comissió de delictes*

El departament competent en matèria de memòria democràtica de la Generalitat de Catalunya elaborarà i difondrà, a les forces i els cossos de

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

seguretat, la fiscalia i els òrgans judicials, un protocol sobre la informació de les troballes i les investigacions, quan escaigui, per l'existència d'indicis de comissió de delictes que s'apreciïn en ocasió de les localitzacions i les identificacions.

Article 17. *Disposició d'accions processals*

El departament competent en matèria de memòria democràtica de la Generalitat podrà autoritzar els serveis jurídics de l'Administració de la Generalitat per tal que iniciï processos o bé es personi en els ja existents, per a l'exercici de les accions processals corresponents front als òrgans jurisdiccionals, per l'existència d'indicis de comissió de delictes en aquesta matèria.

Article 18. *Dret d'informació i assistència a les víctimes*

L'Administració de la Generalitat facilitarà als interessats la informació, l'ajuda i l'assistència necessàries per a l'exercici dels seus drets, la difusió de les actuacions realitzades i prestarà l'ajuda i l'assistència necessàries. També es coordinarà amb els òrgans amb competències en aquesta matèria.

Article 19. *Impuls i seguiment dels informes i les recomanacions d'organismes estatals i internacionals*

L'Administració de la Generalitat realitzarà un seguiment dels informes i les recomanacions del Síndic de Greuges i del Defensor del Poble, així com dels organismes internacionals en matèria de dret a la veritat, la justícia i la reparació de les víctimes i garanties de no-repetició.

En nom de la Generalitat i en l'àmbit del seu territori, mantindrà una política de coordinació amb les institucions estatals i internacionals i prestarà col·laboració als seus comitès, grups de treball, relators especials i la resta de mecanismes de promoció i protecció dels drets humans.

TÍTOL III

Del dret a la memòria democràtica

CAPÍTOL I

De la documentació relativa a la memòria democràtica

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

Article 20. *Documents relatius a la memòria democràtica i la seva preservació*

1. Als efectes d'aquesta llei, s'entén per document relatiu a la memòria democràtica de Catalunya tota informació produïda per les persones físiques o jurídiques de qualsevol naturalesa com a testimoni dels seus actes, recollida en un suport, amb independència de la forma d'expressió o context tecnològic en què s'hagi generat, i que pugui contribuir a la salvaguarda, el coneixement i la difusió de la història del període que comprèn la present llei.

2. Els documents produïts en la Guerra Civil i la Dictadura conservats o reunits en l'exercici de les seves activitats per entitats i associacions de caràcter polític, social, sindical, econòmic, empresarial o religiós i per les entitats, les fundacions i les associacions culturals, educatives o de qualsevol altra naturalesa, de caràcter privat i establertes al territori de Catalunya integren el patrimoni documental català, en virtut de la legislació que sobre aquesta matèria sigui aplicable.

3. D'acord amb el que estableix la Llei estatal 52/2007, de 26 de desembre, per la qual es reconeixen i amplien drets i s'estableixen mesures en favor dels qui van patir persecució o violència durant la guerra civil i la dictadura, els documents que es troben en arxius privats i públics relatius a la guerra civil i la dictadura franquista són constitutius del patrimoni documental i bibliogràfic.

4. L'Administració de la Generalitat emprendreà les actuacions necessàries per a reunir i recuperar tots els documents i els testimonis orals d'interès per a la comunitat autònoma com a documents de la memòria democràtica.

Article 21. *Protecció i recuperació de documents de la memòria democràtica*

1. Els poders públics adoptaran les mesures necessàries per a la protecció, la integritat, la descripció, la identificació i la difusió dels documents de la memòria democràtica de Catalunya, en particular, en els casos de major deteriorament o risc de degradació, per a protegir-los especialment front la sostracció, la destrucció o l'ocultació.

2. La Generalitat aprovarà, amb caràcter anual, d'acord amb les disponibilitats pressupostàries i dins del marc de les seves actuacions en matèria de memòria democràtica, un programa per a l'adquisició, la còpia o la subscripció de convenis sobre els documents referits a la memòria democràtica de Catalunya que es troben en arxius públics o privats, es trobin aquests on es trobin ubicats, ja siguin originals o a través de qualsevol reproducció fidel a l'original. Ensenms, establirà els mecanismes oportuns amb vista a la coordinació, la

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

col·laboració i la cooperació amb el Centre Documental de la Memòria Històrica i Arxiu General de la Guerra Civil d'àmbit estatal.

Article 22. *Dret d'accés als documents*

Pel seu interès general i la transcendència col·lectiva i democràtica, es garanteix el dret d'accés als documents de la memòria democràtica de Catalunya, de conformitat amb la normativa vigent que s'hi apliqui.

CAPÍTOL II

Llocs i itineraris de la memòria democràtica

Secció primera. Llocs i itineraris

Article 23. *Llocs i itineraris de la memòria democràtica de Catalunya*

1. Tindran consideració de llocs de la memòria democràtica de Catalunya aquells espais, immobles o paratges que es troben al territori de Catalunya i tenen interès per a aquesta perquè s'hi han desenvolupat fets de singular rellevància per la seva significació històrica, simbòlica o per la seva repercussió en la memòria col·lectiva de la lluita de la ciutadania de Catalunya pels seus drets i llibertats democràtiques, en el període comprès per aquesta llei. Aquests llocs seran degudament senyalitzats i dignificats, previ informe del Comitè d'Experts previst a l'article 15, d'acord amb els criteris tècnics i els protocols establerts per l'Administració de la Generalitat, i en col·laboració amb els ajuntaments corresponents al municipi on s'ubiquen.

2. L'Administració de la Generalitat de Catalunya crearà, mantindrà i divulgarà l'existència d'itineraris de la memòria democràtica, formats pels conjunts de dos o més llocs de la memòria democràtica de Catalunya que es trobin pròxims entre sí i tinguin criteris interpretatius comuns de caràcter històric o simbòlic, sense perjudici que hi concorrin altres valors rellevants de caràcter arquitectònic, paisatgístic o de tipus ambiental, etnogràfic o antropològic.

3. L'Administració de la Generalitat de Catalunya, en coordinació amb els departaments competents en matèria de memòria democràtica, patrimoni cultural, educació, medi ambient, turisme i ordenació del territori i paisatge, així com amb la resta d'administracions públiques i altres entitats i associacions interessades, podrà impulsar la configuració d'itineraris culturals de caràcter interdisciplinari on s'integri la memòria democràtica associada amb

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

els valors ambientals i amb l'ocupació humana del territori des d'una perspectiva històrica.

4. S'exclouen del règim previst en els articles 28 i 29 d'aquesta llei els béns adscrits a usos i serveis públics de titularitat estatal, sense perjudici del manteniment de les relacions oportunes de col·laboració i cooperació administratives.

Secció segona. Catàleg

Article 24. *Catàleg de llocs i itineraris de la memòria democràtica de Catalunya*

1. Es crea el Catàleg de llocs i itineraris de la memòria democràtica de Catalunya amb l'objecte d'inscriure-hi aquells espais, immobles o paratges que reuneixin les característiques definides en l'article 23 d'aquesta llei.

2. La formació, la gestió i la divulgació del Catàleg de llocs i itineraris de la memòria democràtica de Catalunya, que serà públic, correspon al Memorial Democràtic.

Article 25. *Procediment d'inscripció*

1. El procediment per a la inscripció, l'iniciarà d'ofici el Memorial Democràtic. Tanmateix, qualsevol persona física o jurídica, mitjançant un escrit raonat dirigit a aquest Memorial, podrà instar la iniciació esmentada. La sol·licitud s'entendrà desestimada transcorreguts tres mesos des que s'hagi presentat sense que s'hagi dictat i notificat una resolució expressa.

2. La iniciació del procediment es realitzarà mitjançant un acord motivat que inclourà, com a mínim, els punts següents:

- a) Identificació del bé.
- b) Identificació dels valors materials, històrics o simbòlics que en justifiquen la inscripció.
- c) Descripció i determinació de les parts del bé que són objecte d'inscripció.
- d) Delimitació cartogràfica amb les coordenades geogràfiques corresponents.
- e) Instruccions particulars de protecció i usos compatibles.
- f) Mesures cautelars que calgui adoptar per a protegir i conservar el bé, d'acord amb el que preveu l'apartat 3 d'aquest article.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

3. La iniciació comportarà l'anotació preventiva del bé en el Catàleg de llocs i itineraris de la memòria democràtica de Catalunya, determinarà l'aplicació immediata del règim previst en aquesta llei per als béns inscrits i comportarà la suspensió cautelar de les llicències municipals corresponents de parcel·lació, edificació o demolició, així com dels efectes de les ja atorgades. Igualment, suspèndrà cautelarment qualsevol intervenció que posi en perill els valors del bé a protegir. La suspensió dependrà de la resolució o la caducitat de l'expedient. No obstant això, l'Administració de la Generalitat podrà autoritzar les actuacions esmentades quan apreciï que no perjudiquen els valors del bé que van motivar la incoació del procediment.

4. L'acord d'inici del procediment d'inscripció en el Catàleg de llocs i itineraris de la memòria democràtica de Catalunya es publicarà en el Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya.

5. En el procediment per a la inscripció serà preceptiu el tràmit d'informació pública, d'audiència als particulars directament afectats i d'audiència al municipi o municipis on es trobi el lloc o l'itinerari, així com un informe del comitè tècnic d'experts, òrgan regulat a l'article 15 d'aquesta llei.

6. La resolució del procediment d'inscripció en el Catàleg de llocs i itineraris de la memòria democràtica de Catalunya la dictarà en el termini de nou mesos l'Administració de la Generalitat. La resolució es notificarà als interessats directament afectats, es publicarà en el Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya i s'inscriurà en el Catàleg de llocs i itineraris de la memòria democràtica de Catalunya.

7. La caducitat del procediment es produirà transcorreguts nou mesos des de la data de la iniciació, sense que se n'hagi dictat i notificat la resolució. Declarada la caducitat del procediment, no es podrà tornar a iniciar en els tres anys següents, llevat que es realitzi a instàncies del titular del bé.

Article 26. *Modificació i cancel·lació de la inscripció*

1. L'Administració de la Generalitat podrà modificar i, si escau, cancel·lar la inscripció dels béns inscrits en el Catàleg de llocs i itineraris de la memòria democràtica de Catalunya quan hagin canviat o desaparegut les circumstàncies que en van motivar la inscripció.

2. En cap supòsit no es podran invocar, com a causes per a la cancel·lació de la inscripció, les que es deriven de l'incompliment de l'obligació de conservació.

3. La modificació i la cancel·lació de la inscripció dels llocs i els itineraris es realitzaran seguint el procediment establert en l'article anterior per a

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

inscriure'ls i, igualment, es publicaran en el Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya.

Article 27. Efectes de la inscripció

La inscripció d'un lloc o itinerari de la memòria democràtica de Catalunya en el catàleg suposarà un reconeixement singular i l'aplicació del règim general de protecció establert en aquesta llei.

Article 28. *Obligacions derivades de la inscripció*

1. Les persones propietàries, titulars de drets o simples posseïdores dels terrenys o dels immobles inscrits com a lloc de la memòria democràtica de Catalunya tenen el deure de conservar-lo i mantenir-lo per tal que es garanteixi la salvaguarda dels seus valors, de manera que les característiques que l'identifiquen no es perden, destrueixin o pateixin un deteriorament irreparable. A aquests efectes, l'Administració de la Generalitat podrà assessorar sobre aquelles obres i actuacions necessàries per al compliment del deure de conservació.

2. En el cas que, per a garantir la conservació, el manteniment o la custòdia dels béns inscrits com a lloc de la memòria democràtica de Catalunya, calgui realitzar-hi obres o actuacions de qualsevol tipus, l'Administració de la Generalitat, a la vista dels informes tècnics de què es desprengui la necessitat esmentada, ordenarà a les persones propietàries, titulars de drets o simples posseïdores les actuacions que calgui dur a terme i el termini màxim d'execució. L'ordre esmentada no excusarà l'obligació d'obtenir d'altres administracions públiques les llicències o les autoritzacions que corresponguin. Les persones destinatàries de tals ordres d'execució estaran obligades a adoptar únicament aquelles obres o actuacions necessàries ordenades per l'institut el cost de les quals no superi el 50 % del valor del bé de què es tracti, d'acord amb les prioritats que en cada cas assenyali l'administració.

3. Així mateix, les persones propietàries, titulars de drets o simples posseïdores dels terrenys o els immobles inscrits com a lloc de la memòria democràtica de Catalunya tindran l'obligació de permetre'n la visita pública en dies i hores prèviament assenyalats. L'Administració de la Generalitat podrà dispensar, totalment o parcial, el compliment d'aquesta obligació quan hi hagi causa justificada.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

A més, hauran de permetre la inspecció per part de l'Administració de la Generalitat, així com facilitar la informació que demanin les administracions públiques competents sobre l'estat del lloc i la seva utilització.

4. Sense perjudici del que disposa el títol VI, la falta del compliment de les obligacions establertes en aquesta llei per a les persones propietàries, posseïdores o titulars de drets sobre béns inscrits en el catàleg, incloses les instruccions particulars de protecció i usos compatibles i les mesures cautelars que s'hagin adoptat en compliment d'aquesta llei, facultarà la Generalitat per a l'expropiació total o parcial del lloc per causa d'interès públic o social. S'hi aplicarà la normativa en matèria d'expropiació. Constituirà causa d'interès social per a l'expropiació per la Generalitat el perill de destrucció o deteriorament irreparable del bé.

Article 29. *Règim general de protecció i conservació*

1. L'Administració de la Generalitat podrà impedir un enderrocament i suspendre qualsevol classe d'obra o intervenció en un lloc de la memòria democràtica inscrit en el catàleg.

2. Igualment, podrà actuar d'aquesta manera en el supòsit d'anotació preventiva en el catàleg, com a mesura cautelar.

3. Amb la finalitat de salvaguardar els valors simbòlics i històrics o altres singulars que van motivar-ne la inscripció en el catàleg i sense perjudici de l'excepció prevista en l'apartat 6 d'aquest article, caldrà l'autorització de l'Administració de la Generalitat, amb caràcter previ a la concessió de les altres autoritzacions o llicències per a qualsevol canvi o modificació que es desitgi dur a terme en un lloc de la memòria democràtica, tant si es tracta d'obres de tota mena, incloses remocions de terreny, com de canvis d'ús. Igualment, la col·locació de publicitat comercial, cablejat, antenes i conduccions aparents estarà sotmesa a l'autorització prèvia esmentada.

4. La sol·licitud d'autorització s'haurà d'acompanyar del projecte de conservació, al qual es refereix l'apartat 5, corresponent a la intervenció que es pretengui realitzar. En la resolució del procediment l'Administració de la Generalitat valorarà el projecte d'obra o intervenció i la repercussió sobre la conservació dels valors del bé inscrit. Indicarà les condicions especials a què, si escau, s'han de subjectar els treballs, com també les recomanacions tècniques i correctores que s'estimen necessàries per a la protecció i la conservació del bé. L'Administració de la Generalitat disposarà d'un termini de tres mesos, comptadors a partir de la recepció de tota la documentació exigida, per a resoldre sobre la sol·licitud d'autorització. Transcorregut el

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

termini esmentat sense que s'hagi notificat resolució expressa, la persona interessada entendrà desestimada la sol·licitud d'autorització. L'autorització s'entendrà caducada si transcorre un any sense que s'hagin iniciat les actuacions per a les quals es va sol·licitar.

5. El projecte de conservació contindrà un estudi històric del lloc, un diagnòstic de l'estat de conservació actual, una proposta d'actuació i un pressupost econòmic d'execució. El projecte de conservació, el subscriurà personal tècnic competent.

6. Les instruccions particulars de protecció o la fitxa corresponent de catàleg determinaran aquelles obres o actuacions no sotmeses a autorització en els llocs de la memòria democràtica.

7. L'Administració de la Generalitat, en el marc dels seus programes d'actuació en matèria de memòria, col·laborarà en la conservació, el manteniment i la rehabilitació dels llocs i els itineraris de la memòria democràtica de Catalunya.

Article 30. *Protecció amb relació a instruments d'ordenació del territori, urbanisme i medi ambient*

1. Els instruments de planificació territorial i el planejament urbanístic establiran determinacions d'ordenació, acords amb el règim de protecció establert per als béns inscrits al Catàleg de llocs i itineraris de la memòria democràtica de Catalunya.

2. El planejament urbanístic inclourà els llocs inscrits en el catàleg corresponent mitjançant fitxa individualitzada i amb un grau de protecció adequat a la preservació dels béns esmentats.

3. El Memorial Democràtic emetrà un informe preceptiu i vinculant al planejament territorial i urbanístic, sobre els béns inscrits en el Catàleg de llocs i itineraris de la memòria democràtica de Catalunya.

4. Els informes a què es refereix l'apartat anterior s'emetraran en el termini de tres mesos. En cas que no siguin emesos en aquest termini, s'entendran favorables.

5. En les actuacions sotmeses als instruments de prevenció i control ambiental segons la legislació vigent, s'adoptaran les mesures protectores i cautelars necessàries per a conservar els béns inscrits en el Catàleg de llocs i itineraris de la memòria democràtica de la Catalunya.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

Article 31. *Difusió i interpretació*

1. Per a cada lloc o itinerari de la memòria democràtica de Catalunya, el Memorial Democràtic establirà mitjans de difusió i interpretació del que s'hi esdevingué. Igualment determinarà els materials, les condicions i els mitjans de difusió escaients i propiciarà la col·laboració de les entitats locals de l'entorn, de les universitats i de les entitats memorialistes de Catalunya.
2. El Memorial Democràtic establirà la identitat gràfica dels llocs o els itineraris de la memòria democràtica per a senyalitzar-los i difondre'ls oficialment, d'acord amb la normativa vigent en matèria d'identitat corporativa de la Generalitat de Catalunya.

CAPÍTOL III

Del moviment memorialista

Article 32. *Reconeixement del moviment memorialista*

1. Les entitats memorialistes contribueixen a la conscienciació social per a la preservació de la memòria democràtica a Catalunya i a la defensa dels drets de les víctimes.
2. Les associacions de víctimes i les entitats memorialistes que tenen entre els seus objectius la defensa de les víctimes són reconegudes per aquesta llei com a titulars d'interessos legítims col·lectius de les víctimes.

Article 33. *Registre d'associacions de víctimes i d'entitats memorialistes de Catalunya*

1. Es crea el Registre d'associacions de víctimes i d'entitats memorialistes de Catalunya, amb caràcter públic i dependent del departament competent en matèria de memòria democràtica.
2. En aquest registre es podran inscriure aquelles entitats, legalment constituïdes, entre els objectius i els fins estatutaris de les quals figuri el treball en l'àmbit de la memòria democràtica o la defensa dels drets de les víctimes previstes en aquesta llei i que compleixin els requisits següents:

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

- a) Que no tinguin ànim lucratiu.
 - b) Que actuïn al territori de Catalunya.
 - c) Que tinguin un domicili al territori de Catalunya.
3. El procediment d'inscripció en el registre s'establirà reglamentàriament.

Article 34. *Foment de l'activitat de les entitats memorialistes*

La Generalitat promourà, en el marc dels seus programes d'actuació en matèria de memòria democràtica, la realització de mesures que contribueixin a la consecució dels objectius d'aquesta llei a través de l'actuació d'entitats memorialistes, a les quals donarà suport en la creació i el manteniment.

CAPÍTOL IV

De la investigació, l'ensenyament i la divulgació

Article 35. *De la investigació*

A fi d'avançar en l'estudi i el coneixement científic de la memòria democràtica de Catalunya, la Generalitat promourà projectes d'investigació en què podran participar les universitats públiques i les entitats memorialistes de Catalunya, d'acord amb els seus programes d'actuació en matèria de memòria democràtica. S'atendrà, de forma singular, la investigació sobre l'experiència específica de les dones en l'àmbit de la memòria democràtica.

Article 36. *De l'ensenyament*

1. Per a enfortir els valors democràtics, el departament competent en matèria d'educació inclourà la memòria democràtica en el currículum de l'educació primària, de l'educació secundària obligatòria, del batxillerat i de l'educació permanent de persones adultes, i promourà els ensenyaments democràtics i de defensa dels drets humans continguts en les gestes col·lectives i individuals que la ciutadania catalana va exercir en la seva lluita contra la Dictadura. Els continguts s'hauran de basar en les pràctiques científiques pròpies de la investigació historiogràfica.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

2. Amb l'objectiu de dotar el professorat d'eines conceptuals i metodològiques adequades, el departament competent en matèria d'educació incorporarà als plans de formació del professorat l'actualització científica, didàctica i pedagògica amb relació al tractament escolar de la memòria democràtica.

3. Així mateix, s'impulsarà en col·laboració amb les universitats públiques catalanes la incorporació de la memòria democràtica en els estudis universitaris que correspongui.

Article 37. *De la divulgació*

1. A través dels mitjans de comunicació públics de Catalunya, es potenciarà el coneixement de la memòria democràtica mitjançant programes específics divulgatius de debat, documentals i mitjançant la cobertura informativa de les activitats relacionades amb la matèria.

2. S'atendrà, de forma singular, la divulgació sobre l'experiència específica de les dones en l'àmbit de la memòria democràtica.

3. S'aprovarà un manual d'estil sobre llenguatge i tractament de la informació en matèria de memòria democràtica que garanteixi que el tractament es basi en les pràctiques científiques pròpies de la investigació historiogràfica.

TÍTOL IV

Del dret a la reparació i al reconeixement a les víctimes

CAPÍTOL I

Reparació i reconeixement

Article 38. *Actuacions i mesures de reparació i reconeixement*

1. La Generalitat promourà mesures de reparació a les víctimes, com també a les organitzacions que van contribuir a la defensa de la democràcia, mitjançant l'elaboració d'estudis i publicacions, la celebració de jornades i homenatges o la construcció de monuments o elements anàlegs en el seu record i reconeixement. Així mateix, promourà totes les actuacions necessàries per a restituir la dignitat de les víctimes.

2. L'Administració de la Generalitat col·laborarà i donarà suport a les entitats locals, les universitats i les entitats memorialistes en accions de reparació i reconeixement de les víctimes.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

3. La Generalitat de Catalunya durà a terme una planificació estratègica de les actuacions en matèria de memòria democràtica, que incorporarà accions específiques dirigides al reconeixement i la reparació de les víctimes, així com a les institucions catalanes, les forces de seguretat i les organitzacions socials que van lluitar en defensa de la legalitat democràtica republicana durant la Guerra civil i la Dictadura franquista.

4. En tot cas, el Govern, a través del Memorial Democràtic, facilitarà als familiars que així ho sol·licitin la gestió i l'obtenció de la declaració de reparació i reconeixement personal que expedeix el ministeri competent en matèria de justícia sobre la Llei estatal 52/2007, de 26 de desembre, per la qual es reconeixen i amplien drets i s'estableixen mesures en favor dels qui van patir persecució o violència durant la guerra civil i la dictadura, o qualsevol declaració de nul·litat de condemes i sancions que la legislació vigent pugui establir.

5. La Generalitat impulsarà, si escau, actuacions per a fer responsables de les mesures de reconeixement i reparació les entitats que van utilitzar els treballs forçats en benefici seu.

Article 39. *Dia de record i homenatge a les víctimes de la Guerra civil i la Dictadura i Dia de record i homenatge a les víctimes de l'exili i de les deportacions als camps.*

1. Es declara el 31 d'octubre de cada any com a dia de record i homenatge a les víctimes de la guerra civil i la dictadura.

2. Es declara el 8 de maig de cada any com a dia de record i homenatge a les víctimes de l'exili i de les deportacions als camps.

3. Les institucions públiques catalanes impulsaran en aquestes dates actes de reconeixement i homenatge amb l'objecte de mantenir la seva memòria i reivindicar els valors democràtics i la lluita de la ciutadania catalana per les seves llibertats i per la democràcia.

Article 40. *Preservació, senyalització i dignificació de les fosses comunes*

El Govern de la Generalitat, per mitjà del departament competent en matèria de memòria democràtica, i d'acord amb les entitats municipalistes, ha d'impulsar un protocol d'actuació per a garantir la preservació, senyalitzar i dignificar, previ informe del comitè tècnic d'experts previst a l'article 15, les fosses comunes als cementiris municipals o qualsevol altre indret on hi hagi o bé hi hagi hagut enterraments relacionats amb la Guerra civil o la Dictadura,

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

fins i tot quan la seva localització exacta no hagi resultat possible, i destinarà els recursos necessaris per a dur a terme aquest protocol, si escau, amb la col·laboració dels ajuntaments respectius.

Article 41. *Investigació científica i divulgació*

La investigació científica i la difusió del coneixement en matèria de la memòria democràtica de Catalunya mitjançant el foment de publicacions, revistes, la realització de congressos, jornades i altres trobades de tipus científic i divulgatiu seran una prioritat de la Generalitat com a mesura específica de reconeixement i reparació a les víctimes. S'atendrà, de forma singular, la investigació i la divulgació sobre l'experiència específica de les persones i els col·lectius que compten amb el reconeixement com a víctimes de conformitat a aquesta llei.

CAPÍTOL II

Símbols, vestigis i actes contraris a la memòria democràtica

Article 42. *Elements commemoratius contraris a la memòria democràtica*

1. L'exhibició pública d'escuts, insígnies, plaques i altres objectes o mencions, com ara el nomenclàtor de carrers, inscripcions i altres elements adossats a edificis públics o situats a la via pública, realitzats en commemoració, exaltació o enaltiment individual o col·lectiu de la revolta militar de 1936 i del franquisme, dels seus dirigents o de les organitzacions que van sustentar el règim dictatorial es considera contrària a la memòria democràtica i a la dignitat de les víctimes.
2. El conjunt de les administracions públiques, en l'exercici de les seves competències respectives i de conformitat amb el que estableix l'apartat primer, adoptaran les mesures necessàries per a retirar o eliminar els elements contraris a la memòria democràtica, sense perjudici de les actuacions que les víctimes, els seus familiars o les entitats memorialistes puguin dur a terme en defensa del seu dret a l'honor i la dignitat.
3. Quan els elements contraris a la memòria democràtica estiguin col·locats en edificis de caràcter privat amb projecció a un espai visible d'accés o ús públic, les persones propietàries hauran de retirar-los o eliminar-los.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

4. Quan els elements contraris a la memòria democràtica estiguin col·locats en edificis de caràcter públic, les institucions o les persones jurídiques titulars seran responsables de retirar-los o eliminar-los.

5. Per a determinar els elements contraris a la memòria democràtica que no hagin sigut retirats o eliminats voluntàriament, es constituirà una comissió tècnica dependent del Memorial Democràtic, que elaborarà una relació dels elements que s'han de retirar o eliminar. La seva composició, la forma d'integració, la dependència jeràrquica, les funcions i les competències, les regles de funcionament i d'altres requisits exigits legalment s'establiran reglamentàriament. El Memorial Democràtic notificarà a les persones titulars dels elements inclosos en aquesta relació l'incompliment de la seva obligació d'eliminar-los o de retirar-los.

6. En el cas que es pugui considerar que concorren raons artístiques o arquitectòniques per al manteniment dels elements contraris a la memòria democràtica, es podrà demanar l'assessorament tècnic del departament competent en matèria de patrimoni històric i cultural o del comitè tècnic d'experts creat a l'article 15 d'aquesta llei.

7. Si no es produeix de manera voluntària la retirada o l'eliminació dels elements a què es refereix aquest article, el Memorial Democràtic incoarà d'ofici el procediment per retirar els elements esmentats.

8. En tot cas es donarà tràmit d'audiència a les persones interessades per un termini màxim de quinze dies hàbils. La resolució motivada que finalitzi el procediment s'haurà de dictar i notificar en el termini màxim de tres mesos, comptadors des del dia de l'acord d'inici. Transcorregut aquest termini, es produirà la caducitat del procediment.

9. La resolució per la qual s'acordi la retirada d'elements contraris a la memòria democràtica recollirà el termini per a efectuar-la i serà executiva, sense perjudici dels recursos que puguin interposar-s'hi. Si escau, podrà acordar-se'n la conservació en lloc adequat a efectes històrics o científics.

10. Transcorregut el termini donat sense que s'hagin retirat els elements esmentats, la Generalitat podrà retirar-los subsidiàriament, d'acord amb el que preveu la legislació vigent.

11. El Memorial Democràtic inclourà, en l'informe anual adreçat al Govern i al Parlament, previst en aquesta llei, un apartat específic sobre el compliment de la retirada o l'eliminació dels elements contraris a la memòria democràtica.

Article 43. *Actes públics contraris a la memòria democràtica*

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

1. Les administracions públiques de Catalunya, en el marc de les seves competències respectives i sense perjudici de les que corresponen a l'administració general de l'Estat, previndran i evitaran la realització d'actes efectuats en públic que comportin descrèdit, menyspreu o humiliació de les víctimes o dels seus familiars, exaltació de la revolta militar o del franquisme, o homenatge o concessió de distincions a les persones físiques o jurídiques que van donar suport a la revolta militar i la Dictadura.

2. Si en el transcurs d'un acte públic es produïssin fets que, per la seva naturalesa, poguessin ser constitutius d'un delictes d'odi, qualsevol autoritat o administració pública que en tingui constància haurà de posar-ho en coneixement de la Fiscalia.

Article 44. *Privació d'ajudes i subvencions públiques*

1. La Generalitat no subvencionarà, bonificarà o prestarà ajudes públiques a aquelles persones físiques o jurídiques, públiques o privades, sancionades per resolució administrativa ferma, d'acord amb el que estableix el Títol VI d'aquesta llei.

2. La Generalitat en cap cas no podrà atorgar ajudes que tinguin per objecte la realització d'una activitat o el compliment d'una finalitat que atempti, encoratgi o toleri pràctiques prohibides en el Títol VI d'aquesta llei.

En les bases de cadascuna de les convocatòries de les subvencions públiques de la Generalitat s'incorporarà, com un supòsit de pèrdua del dret al cobrament de la subvenció i del seu reintegrament, que la subvenció es destini a realitzar una activitat o a complir una finalitat prohibida en el Títol VI d'aquesta llei.

3. Als efectes de complir el que estableix aquest article, el departament competent en matèria de memòria democràtica establirà una base de dades que permeti encreuaments informàtics per al seguiment i la comprovació d'aquelles persones físiques o jurídiques, públiques o privades que hagin sigut sancionades per resolució administrativa ferma en aplicació d'aquesta llei.

TÍTOL V

Actuació i organització administrativa

CAPÍTOL I

Memorial Democràtic

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

Article 45. *Creació i naturalesa jurídica del Memorial Democràtic*

1. Es crea el Memorial Democràtic, com a entitat de dret públic dotada de personalitat jurídica pròpia i plena capacitat d'obrar, tant en l'àmbit públic com en el privat, en l'exercici de les funcions que aquesta llei li encomana.
2. El Memorial Democràtic resta adscrit al departament competent en matèria de memòria democràtica de la Generalitat de Catalunya.
3. El Memorial Democràtic, en l'exercici de les seves funcions, es coordina amb els altres organismes de la Generalitat en el desenvolupament d'actuacions relacionades amb l'estudi, la difusió i la commemoració de la memòria democràtica.

Article 46. *Objecte i finalitat del Memorial Democràtic*

El Memorial Democràtic té per objecte desplegar les polítiques públiques del Govern adreçades a l'acció cívica de recuperació, commemoració i foment de la memòria democràtica, i en concret, del coneixement del període de la Segona República, de la Generalitat republicana, de la Guerra Civil, de les víctimes del conflicte per motius ideològics, de consciència, religiosos o socials, de la repressió de la dictadura franquista, de l'exili i la deportació, de l'intent d'eliminar la llengua i la cultura catalanes, dels valors i les accions de l'antifranquisme i de totes les tradicions de la cultura democràtica, amb la finalitat de donar a conèixer d'una manera científica i objectiva el passat recent i estimular la comprensió del temps present.

Article 47. *Funcions del Memorial Democràtic*

El Memorial Democràtic exerceix les funcions següents:

- a) La configuració d'un centre estable d'activitats de commemoració, difusió, formació, assessorament i participació social relatives al coneixement del període de la Segona República, la Guerra Civil i les seves víctimes en tota llur diversitat, la repressió franquista, l'exili, la deportació i les arrels antifranquistes del sistema de valors de la recuperació de la democràcia. A aquest efecte, li correspon formular propostes de polítiques públiques relatives a la recuperació, la conservació i el foment de tots els elements i factors que integren i configuren la memòria democràtica.
- b) La commemoració de la memòria democràtica per mitjà de la proclamació de la vigència dels valors democràtics com a fonament d'organització i de convivència de la societat catalana actual.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

- c) L'homenatge a les víctimes directes o indirectes de la Guerra Civil i de la lluita per la república, la democràcia, les llibertats i els drets individuals i col·lectius; a les víctimes que eren a la rereguarda durant el conflicte bèl·lic, i a tothom que va patir persecució a causa de les seves opcions personals, ideològiques, religioses o de consciència.
- d) La recerca d'informació, amb mitjans propis o aliens, sobre els elements personals i col·lectius, de materials i documentals que nodreixen els referents de la lluita per la recuperació de les llibertats públiques.
- e) La difusió del patrimoni democràtic i dels espais de la memòria, amb la creació d'un fons informatiu integrat per un servei d'informació documental, un portal informàtic, un banc de dades audiovisuals i bases de dades, i també amb l'organització d'exposicions.
- f) La realització d'activitats formatives, com l'organització de jornades, cursos, seminaris i conferències.
- g) L'afavoriment de la participació de les entitats i els grups que tenen per objecte la preservació de la memòria democràtica i la reflexió sobre la societat present. La constitució d'un observatori dels valors democràtics.
- h) La recuperació i la divulgació del paper de les dones en el patrimoni democràtic, com a persones amb capacitat de decisió autònoma i subjectivitat històrica.
- i) La resta de les funcions que li encomana aquesta llei.

Article 48. *Facultats*

El Memorial Democràtic, en l'exercici de les seves funcions, pot:

- a) Establir els contractes, els convenis, els pactes i les condicions que consideri convenients, amb persones físiques i jurídiques, públiques i privades, sempre que no siguin contraris als seus objectius, a l'ordenament jurídic, a l'interès públic i al principi de bona administració.
- b) Constituir consorcis, fundacions, societats i altres entitats de caràcter associatiu, o participar en les ja constituïdes.
- c) Coordinar-se amb altres organismes de la Generalitat que actuen en àmbits similars.

Article 49. *Organització*

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

1. Els òrgans de govern i administració del Memorial Democràtic són la Junta de Govern, la Presidència i la Direcció.
2. El Memorial Democràtic té autonomia orgànica i funcional i es regeix pel que disposa aquesta llei, pels seus estatuts i per les altres normes i reglaments d'organització interna i de funcionament.
3. Els òrgans de govern i administració del Memorial Democràtic són assistits pel Consell Assessor i pel Consell de Participació en les activitats que ho requereixin.

Article 50. *La Junta de Govern*

1. La Junta de Govern és el màxim òrgan de govern i administració del Memorial Democràtic.
2. La Junta de Govern és integrada pel conseller o consellera del departament al qual és adscrit l'ens públic, que n'ocupa la presidència, i pels membres designats de la manera següent:
 - a) Sis membres nomenats pel Govern, a proposta dels departaments competents en matèria de memòria democràtica, d'història i pensament contemporani, de justícia, d'educació, de cultura i d'universitats.
 - b) Quatre membres escollits per acord de les dues terceres parts del Ple del Parlament, d'entre professionals de prestigi reconegut en la matèria pròpia d'aquesta llei.
 - c) Un membre proposat per cada un dels grups parlamentaris, designat pel Parlament.
 - d) El director o directora del Museu d'Història de Catalunya.
 - e) El president o presidenta de l'Institut Català de les Dones.
 - f) El director o directora de l'Arxiu Nacional de Catalunya.
 - g) Una persona representant del Consell Assessor.
 - h) Dues persones representants del Consell de Participació.
3. El director o directora del Memorial Democràtic assisteix a les reunions de la Junta de Govern amb veu però sense vot.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

Article 51. *Estatut dels membres de la Junta de Govern*

Els membres de la Junta de Govern vinculats a l'Administració estan subjectes al règim d'incompatibilitats aplicable al personal de l'Administració de la Generalitat.

Article 52. *Funcions de la Junta de Govern*

1. Són funcions de la Junta de Govern:

- a) Proposar al conseller o consellera del departament al qual és adscrit el Memorial Democràtic el nomenament dels membres del Consell Assessor i del Consell de Participació.
- b) Aprovar reglaments i altres normes d'organització interna i de funcionament del Memorial Democràtic.
- c) Coordinar les actuacions en les matèries relacionades amb l'objecte i la finalitat del Memorial Democràtic.
- d) Aprovar la formalització de convenis de col·laboració del Memorial Democràtic amb altres entitats públiques o privades.
- e) Promoure la participació del Memorial Democràtic en consorcis, fundacions, societats i altres ens associatius, i constituir-ne.
- f) Aprovar l'avantprojecte de pressupost del Memorial Democràtic.
- g) Aprovar els comptes anuals, la liquidació del pressupost i el programa d'actuacions, d'inversions i de finançament del Memorial Democràtic.
- h) Aprovar l'informe anual del Memorial Democràtic.
- i) Assessorar el Govern o el conseller o consellera del departament al qual és adscrit el Memorial Democràtic.
- j) Qualsevol altra que li encomanin els estatuts i les normes de funcionament del Memorial Democràtic.

2. El règim de sessions de la Junta de Govern és regulat pels estatuts del Memorial Democràtic.

3. Els acords de la Junta de Govern s'adopten per majoria simple i els empats es resolen amb el vot de qualitat del president o presidenta. La Junta de Govern es regeix per les regles de funcionament dels òrgans col·legiats en tot allò que no és regulat per aquesta llei o pels estatuts del Memorial Democràtic.

Article 53. *La presidència*

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

Són funcions del president o presidenta del Memorial Democràtic:

- a) Representar el Memorial Democràtic.
- b) Convocar i presidir les sessions de la Junta de Govern i resoldre els empats de les votacions amb el seu vot de qualitat.
- c) Qualsevol altra que li encomanin els estatuts i les normes de funcionament del Memorial Democràtic, o que li encomani el Govern en l'àmbit d'actuació de l'entitat.

Article 54. *La direcció*

1. El director o directora del Memorial Democràtic és nomenat pel Govern, a proposta del conseller o consellera del departament al qual és adscrit el Memorial, d'entre professionals de solvència reconeguda en el coneixement de les matèries que són objecte del Memorial Democràtic.
2. El director o directora té les funcions que li atribueixen els estatuts i les altres normes de funcionament del Memorial Democràtic, i les que li delegui la Junta de Govern i el president o presidenta, d'acord amb els estatuts esmentats.

Article 55. *El Consell Assessor*

1. El Consell Assessor és l'òrgan de consulta i assessorament del Memorial Democràtic.
2. El Consell Assessor és integrat per deu membres, nomenats pel conseller o consellera del departament al qual és adscrit el Memorial Democràtic, d'entre professionals de solvència reconeguda en el coneixement de les matèries que són objecte del Memorial Democràtic, designats per les universitats de Catalunya, per l'Institut d'Estudis Catalans i per la Filmoteca de Catalunya.
3. El director o directora del Memorial Democràtic assisteix a les reunions del Consell Assessor amb veu però sense vot.
4. El Consell Assessor elegix el president o presidenta d'entre els seus membres.
5. Les funcions del Consell Assessor han d'ésser establertes pels estatuts del Memorial Democràtic.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

Article 56. *El Consell de Participació*

1. El Consell de Participació és l'òrgan consultiu per mitjà del qual les entitats que tenen per objecte la preservació de la memòria democràtica participen en les iniciatives i les activitats del Memorial Democràtic.
2. Els membres del Consell de Participació són nomenats pel conseller o consellera del departament al qual és adscrit el Memorial Democràtic, a proposta de la Junta de Govern, d'entre persones amb una trajectòria reconeguda en la defensa dels valors cívics i de la memòria democràtica, representants d'entitats que tinguin per objecte la preservació de la memòria democràtica, entitats i moviments que se significaren en la lluita antifranquista, sindicats, la Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana, organitzacions municipalistes i mitjans de comunicació.
3. El director o directora del Memorial Democràtic assisteix a les reunions del Consell de Participació amb veu però sense vot.
4. El nombre de membres i les funcions del Consell de Participació han d'ésser establerts pels estatuts del Memorial Democràtic. Aquests estatuts també han d'establir els criteris de selecció dels membres d'acord amb els principis de major representació, equilibri territorial i respecte a la diversitat i a la igualtat de gènere.
5. El Consell de Participació elegeix el president o presidenta d'entre els seus membres.

Article 57. *Règim jurídic*

1. El Memorial Democràtic es regeix per aquesta llei; per la normativa vigent en matèria de l'Estatut de l'Empresa pública catalana; pels seus propis estatuts, i per la resta de l'ordenament jurídic.
2. El Memorial Democràtic actua subjecte al dret privat. En l'exercici de les seves funcions públiques el Memorial Democràtic ha d'actuar d'acord amb les lleis de règim jurídic de l'Administració de la Generalitat i del procediment administratiu i amb les lleis reguladores del tractament i la protecció de les dades personals.
3. El Memorial Democràtic es relaciona amb el Govern per mitjà del departament al qual és adscrit.
4. Els acords de la Junta de Govern i les resolucions del seu president o presidenta posen fi a la via administrativa i són susceptibles de recurs davant la jurisdicció contenciosa administrativa.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

Article 58. *Personal al servei del Memorial Democràtic*

1. El personal al servei del Memorial Democràtic és de caràcter laboral, sens perjudici que els llocs de treball que impliquen l'exercici de funcions o potestats públiques corresponguin al personal funcionari adscrit al Memorial Democràtic.

2. El Memorial Democràtic ha de seleccionar el personal propi amb subjecció als principis de publicitat, mèrit i capacitat.

Article 59. *Recursos econòmics i patrimoni*

1. El Memorial Democràtic disposa dels recursos econòmics següents:

a) Les assignacions pressupostàries establertes en el pressupost de la Generalitat.

b) Les contraprestacions establertes en els convenis que es formalitzin amb altres institucions públiques i privades.

c) Les subvencions, les transferències i altres ingressos de dret públic.

d) Els ajuts, les donacions i altres ingressos de dret privat.

e) Els rendiments de les publicacions, dels estudis i d'altres actuacions i serveis.

f) El rendiment dels béns que li siguin adscrits i dels que adquireixi.

g) El producte de les operacions de crèdit, amb l'autorització prèvia del Departament d'Economia i Finances.

2. La Junta de Govern ha d'elaborar i aprovar anualment un avantprojecte de pressupost, que s'ha d'ajustar, pel que fa a l'elaboració i la tramitació, al que estableix la normativa reguladora de finances públiques aplicable als ens públics de la Generalitat.

3. El control econòmic i financer del Memorial Democràtic s'ha d'exercir per mitjà d'una auditoria i de conformitat amb la Llei de finances públiques de la Generalitat.

4. Constitueixen el patrimoni del Memorial Democràtic, per al compliment de les seves funcions, els béns i drets que li siguin adscrits per l'Administració de la Generalitat i els que adquireixi per qualsevol títol.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

Article 60. *Pla estratègic de memòria democràtica i programes anuals*

El Memorial Democràtic assessorarà l'Administració de la Generalitat i, en concret, el departament competent en matèria de memòria democràtica, per a l'elaboració de la planificació estratègica de les actuacions de la Generalitat en matèria de memòria democràtica, per a l'establiment de programes anuals i de programes específics.

Article 61. *Informe anual*

1. La Junta de Govern ha d'elaborar anualment un informe sobre les seves activitats, el qual ha d'incloure les propostes i les observacions que cregui convenients.
2. L'informe anual ha d'ésser lliurat al Parlament i al Govern, que l'ha de publicar.

CAPÍTOL II

Altres organismes autònoms de memòria

Article 62. *Consorti del Museu Memorial de l'Exili (MUME)*

1. El Consorci del Museu Memorial de l'Exili és una entitat de dret públic, de caràcter associatiu, naturalesa voluntària, i personalitat jurídica pròpia i diferenciada de la de les entitats que en formen part, i amb plena capacitat d'obrar per al compliment de les seves finalitats, adscrita a l'Administració de la Generalitat de Catalunya.
2. El Consorci del Museu Memorial de l'Exili es regeix pels seus propis Estatuts, pels reglaments interns que regulin la seva organització, pels acords que adoptin vàlidament els seus òrgans de govern, per les disposicions legals de caràcter general que li siguin aplicables i, supletòriament, per la normativa reguladora del règim jurídic de l'Administració de la Generalitat.
3. El Consorci del Museu Memorial de l'Exili, és un ens públic constituït per a l'establiment i la gestió en comú, al municipi de la Jonquera, del Museu d'aquesta mateixa denominació, que tindrà per objecte l'exposició, la recerca, la interpretació i divulgació dels fenòmens històrics a l'entorn dels exilis.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

Article 63. *ConSORCI Memorial de la Batalla de l'Ebre (COMEBE)*

1. El Consorci Memorial de la Batalla de l'Ebre és un ens adscrit a l'Administració de la Generalitat de Catalunya, mitjançant el departament competent en matèria de memòria democràtica, que gaudeix de personalitat jurídica pròpia i independent de la dels seus membres, i amb plena capacitat d'obrar per al compliment de les seves finalitats.
2. El Consorci Memorial de la Batalla de l'Ebre es regeix pels seus propis Estatuts, pels reglaments interns que regulin la seva organització, pels acords que adoptin vàlidament els seus òrgans de govern i per les disposicions legals de caràcter general que li siguin aplicables.
3. El Consorci Memorial de la Batalla de l'Ebre té per objecte la recuperació de la història i la memòria de la Batalla de l'Ebre, així com la posada en valor i la gestió dels vestigis i del patrimoni memorial en general que hi estan vinculats.

CAPÍTOL III

Coordinació, col·laboració i cooperació administrativa

Article 64. *Relació amb l'administració local*

1. Les entitats locals de Catalunya col·laboraran amb el Memorial Democràtic per tal que l'exercici de les seves competències resulti en l'execució del que hi ha disposat en aquesta llei i en la consecució dels seus objectius i finalitats.
2. El Memorial Democràtic col·laborarà també amb les administracions públiques citades en l'apartat anterior en l'impuls del coneixement, la commemoració, el foment i la divulgació de la memòria democràtica a les demarcacions territorials respectives en els termes establerts per aquesta llei.
3. Quan una entitat local incompleixi les obligacions recollides en aquesta llei, el Memorial Democràtic li'n recordarà el compliment i li concedirà el termini d'un mes a l'efecte. Si, transcorregut el termini esmentat, l'incompliment persisteix, el Memorial adoptarà les mesures necessàries per a complir l'obligació.

Article 65. *Relacions amb l'administració general de l'Estat i altres comunitats autònomes*

El Memorial Democràtic, en el marc de l'exercici de les seves funcions i facultats, mantindrà les relacions oportunes de col·laboració i cooperació

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

administrativa amb l'administració general de l'Estat i amb la de les altres comunitats autònomes.

En particular, es promourà la interconnexió dels bancs de dades, inclòs el d'ADN, per a facilitar els objectius d'aquesta llei.

TÍTOL VI

Règim sancionador

Article 66. *Règim jurídic*

1. Les accions o les omissions que comporten incompliment de les obligacions establertes en aquesta llei seran sancionades d'acord amb el que hi ha previst en aquest títol, sense perjudici d'altres responsabilitats que puguin concórrer.
2. La potestat sancionadora respecte de les infraccions tipificades en aquesta llei s'exercirà de conformitat amb el que hi ha disposat en aquesta i en la normativa en matèria de procediment administratiu comú amb les especialitats pròpies de la potestat sancionadora contingudes en la llei estatal de règim jurídic del sector públic.

Article 67. *Responsables*

1. Seran responsables com a autors les persones físiques o jurídiques, com també, quan una llei els reconegui capacitat d'obrar, els grups d'afectats, les unions i les entitats sense personalitat jurídica i els patrimonis independents o autònoms, que realitzin accions o incorrin en omissions tipificades com a infracció en aquesta llei, a títol de dol o culpa.
2. Si escau, seran responsables solidaris de les infraccions previstes en aquesta llei els qui haguessin ordenat la realització d'aquestes accions o omissions.

Article 68. *Infraccions*

1. Les infraccions al que hi ha disposat en aquesta llei es classifiquen de molt greus, greus i lleus.
2. Són infraccions molt greus:
 - a) La realització d'excavacions en fosses i altres llocs de memòria sense la preceptiva autorització.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

- b) La construcció o remoció de terreny sense la preceptiva autorització on hi hagi certesa de l'existència de restes humanes de víctimes desaparegudes.
- c) La destrucció de fosses de víctimes als terrenys inclosos en els mapes de localització a què es refereix l'article 8 d'aquesta llei o en un lloc o un itinerari de la memòria democràtica de Catalunya.
- d) L'omissió del deure de conservació d'acord amb el que estipula l'article 28.1 d'aquesta llei quan porti com a conseqüència la pèrdua, la destrucció o el deteriorament irreparable de béns inscrits o que tinguin anotació preventiva com a lloc o itinerari de la memòria democràtica de Catalunya, amb independència del que hi hagi previst en la legislació del patrimoni cultural.
- e) L'incompliment de la resolució per la qual s'acordi la retirada d'elements contraris a la memòria democràtica, de conformitat al que estipula l'article 42.9 d'aquesta llei.
- f) La celebració d'actes efectuats en públic que comportin descrèdit, menyspreu o humiliació de les víctimes o dels seus familiars, exaltació de la revolta militar o del franquisme, o homenatge o concessió de distincions a les persones físiques o jurídiques que van donar suport a la revolta militar i la Dictadura, de contrari al que cerca prevenir l'article 43 d'aquesta llei.

3. Són infraccions greus:

- a) L'incompliment, sense causa justificada, de l'obligació de comunicar el descobriment casual d'acord amb l'article 13.
- b) El trasllat de restes humanes sense l'autorització prevista en l'article 14.1.
- c) L'incompliment dels deures de conservació i manteniment d'un lloc o un itinerari de la memòria democràtica de Catalunya, d'acord amb el que hi ha previst en l'article 28, quan no constitueixi infracció molt greu, amb independència del que hi hagi previst en la legislació del patrimoni cultural.
- d) L'obstrucció de l'actuació inspectora de l'administració en matèria de memòria democràtica, com també l'omissió del deure d'informació, d'acord amb l'article 28, amb relació a un lloc o un itinerari de la memòria democràtica de Catalunya inscrit o amb anotació preventiva en el catàleg, amb independència del que hi hagi previst en la legislació del patrimoni cultural.
- e) La realització de qualsevol obra o intervenció en un lloc o un itinerari de la memòria democràtica de Catalunya que afecti fosses de víctimes sense la preceptiva autorització i no constitueixi infracció molt greu.
- f) L'incompliment de l'obligació prevista en l'article 28.3 de permetre la visita pública als llocs o els itineraris de la memòria democràtica de Catalunya.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

g) L'incompliment de la prohibició d'exhibir públicament elements contraris a la memòria democràtica, d'acord amb l'article 42, una vegada transcorregut el termini previst en la disposició addicional primera.

h) El trencament, retirada sense permís o alteració mitjançant pintades, incisions o altres marques de plaques, monuments o qualsevol tipus d'element commemoratiu o d'homenatge amb la finalitat d'insultar o vexar la memòria dels qui són recordats i homenatjats, d'injuriar a les víctimes o de fer apologia o exaltació dels participants, instigadors o legitimadors de la revolta militar de 1936 i de la Dictadura franquista.

i) Utilitzar o emetre expressions ofensives, vexatòries o atemptatòries contra la dignitat de les víctimes de la Guerra Civil o la Dictadura franquista a qualsevol mitjà de comunicació, en discursos o intervencions públiques o a plataformes digitals, quan aquesta categoria de conductes no puguin ser tipificades com a delictes d'incitació a l'odi.

4. Són infraccions lleus:

a) La realització de danys a espais o mobiliari dels llocs o els itineraris de la memòria democràtica de Catalunya, quan no constitueixi infracció greu o molt greu, amb independència del que hi hagi previst en la legislació del patrimoni cultural.

b) La realització de qualsevol obra o intervenció en un lloc o un itinerari de la memòria democràtica de Catalunya sense la preceptiva autorització, quan no constitueixi infracció greu o molt greu, amb independència del que hi hagi previst en la legislació del patrimoni cultural.

c) L'alteració mitjançant pintades, incisions o altres marques de plaques, monuments o qualsevol tipus d'element commemoratiu o d'homenatge quan no tingui ànim d'injuriar a les víctimes.

d) L'obstrucció del dret d'accés als arxius o documents de la Memòria Democràtica de Catalunya.

5. La destrucció de documents de la memòria democràtica de Catalunya, segons la descripció que es conté en la present llei, així com d'arxius que continguin informació sobre la Guerra civil, la Dictadura o l'etapa preautonòmica fins a l'entrada en vigor de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya de 1979, serà sancionada en els termes previstos a la Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

Article 69. *Agreujament de la qualificació*

1. En cas de reincidència les infraccions qualificades inicialment de lleus passaran a qualificar-se de greus i les qualificades inicialment de greus passaran a qualificar-se de molt greus.
2. Hi haurà reincidència per la comissió en el termini d'un any de més d'una infracció de la mateixa naturalesa quan així s'hagi declarat per resolució administrativa ferma.

Article 70. *Sancions*

1. Les infraccions tipificades en aquesta llei es podran sancionar amb sancions pecuniàries i no pecuniàries.
2. Les sancions pecuniàries consistiran en multes de quanties compreses entre els imports següents en funció de la gravetat de la infracció:
 - a) Per a infraccions molt greus: multa de 10.001 a 150.000 euros.
 - b) Per a infraccions greus: multa de 2.001 a 10.000 euros.
 - c) Per a infraccions lleus: multa de 200 a 2.000 euros.
3. Les no pecuniàries seran sancions accessòries i consistiran en la pèrdua del dret a obtenir subvencions, bonificacions o ajudes públiques en matèria de memòria democràtica per un període màxim de dos, tres o cinc anys en cas d'infraccions lleus, greus o molt greus, respectivament, i en el reintegrament, total o parcial, de la subvenció en matèria de memòria democràtica concedida, d'acord amb la normativa reguladora de les subvencions de què es tracti. Per a la imposició i la graduació d'aquestes sancions accessòries, caldrà ajustar-se a la gravetat dels fets i la seva repercussió, d'acord amb el principi de proporcionalitat.

Article 71. *Procediment*

1. Serà pública l'acció per a denunciar les infraccions en matèria de memòria democràtica.
2. Les autoritats que tinguin coneixement d'actuacions que puguin constituir infracció d'acord amb el que hi ha previst en aquesta llei estaran obligades a comunicar-ho al Memorial Democràtic.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

3. La incoació del procediment es realitzarà per acord de la persona titular de la direcció del Memorial Democràtic, d'ofici, bé per iniciativa pròpia o com a conseqüència d'ordre superior, petició raonada d'altres òrgans o denúncia de la ciutadania.

4. Per a la imposició de les sancions establertes en aquest títol, se seguiran les disposicions de procediment previstes en la normativa, en matèria de règim jurídic de l'Administració de la Generalitat i del procediment administratiu sancionador.

Article 72. *Competència sancionadora*

És competent per a la resolució dels expedients sancionadors per les infraccions tipificades en aquesta llei la persona titular de la presidència del Memorial Democràtic.

DISPOSICIONS ADDICIONALS

Primera. *Retirada d'elements contraris a la memòria democràtica*

1. En el termini màxim de sis mesos a partir de l'entrada en vigor d'aquesta llei hauran de retirar-se o eliminar-se tots els elements a què es refereix l'article 42. En cas contrari, el Memorial Democràtic incoarà d'ofici el procediment previst en el mateix article per a retirar els elements esmentats, tret que siguin de titularitat estatal. En aquest cas, s'actuarà d'acord amb el que hi ha previst en l'article 63 d'aquesta llei, dins el marc de les relacions amb l'administració general de l'Estat.

2. Les administracions públiques, en l'exercici de les seves competències respectives, procediran, en el termini de sis mesos a partir de la publicació d'aquesta llei, a revisar i invalidar totes les distincions, els nomenaments, els títols honorífics i la resta de formes d'exaltació de persones vinculades a la defensa del règim franquista. En el termini esmentat es procedirà a realitzar les diligències oportunes que ho certifiquin. Les certificacions esmentades, les faran públiques les diferents administracions.

Segona. *Desaparició de fons documentals*

1. En el termini màxim de sis mesos des de l'entrada en vigor d'aquesta llei es designarà, mitjançant acord del Govern, a proposta dels departaments competents en matèria de patrimoni documental i de memòria democràtica,

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

una comissió tècnica que realitzarà una investigació sobre la desaparició de fons documentals públics a Catalunya durant el període de memòria democràtica que abasta aquesta llei. Les conclusions d'aquesta investigació seran públiques.

2. D'acord amb el que hi ha previst en l'article 21.2 d'aquesta llei i sense perjudici de la salvaguarda del principi d'unitat arxivística, el Govern emprendre, en el termini màxim de sis mesos des de l'entrada en vigor d'aquesta llei, actuacions encaminades per tal que el patrimoni documental pertanyent a l'administració de l'Estat amb relació a la memòria democràtica de Catalunya que no s'hagi transferit fins la data d'entrada en vigor d'aquesta llei, es transfereixi a la Generalitat, a excepció dels arxius judicials que es regiran per la normativa específica.

3. El Govern impulsarà les mesures necessàries, en col·laboració amb les administracions públiques, per a la recuperació del patrimoni documental vinculat a la memòria democràtica confiscat a la Generalitat de Catalunya i als ajuntaments catalans durant la Guerra civil i la Dictadura franquista que encara no s'hagi transferit a la Generalitat de Catalunya.

4. El Consell de la Generalitat impulsarà, amb caràcter urgent, les mesures de col·laboració i cooperació amb l'Arxiu General i Històric de Defensa i el Tribunal Militar Territorial Tercer a fi de garantir la recuperació i la conservació del fons documental dels simulacres de procediments judicials (sumaríssims) incoats per la jurisdicció militar de la dictadura franquista a Catalunya, fons que constitueix una part essencial del patrimoni documental de la memòria democràtica de Catalunya d'acord amb el que hi ha disposat en l'article 20 d'aquesta llei.

Tercera. *Inscripció en el Registre Civil de la defunció de víctimes*

La Generalitat impulsarà la inscripció de defunció de les víctimes desaparegudes, de conformitat amb el que hi ha disposat en la disposició addicional vuitena de la Llei 20/2011, de 21 de juliol, del Registre Civil.

Quarta. *Desaparició forçada d'infants i nadons*

1. La Generalitat, en col·laboració amb altres administracions i organismes, abordarà la desaparició forçada d'infants i nadons, ocorreguda durant el període que abasta aquesta llei, de conformitat amb les disposicions de la Llei 16/2020, del 22 de desembre, de la desaparició forçada de menors a Catalunya.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

Cinquena. *Comissió de la veritat*

1. El Govern de la Generalitat de Catalunya sol·licitarà al Govern la creació d'una comissió de la veritat, en la línia de les recomanacions de Nacions Unides, per al restabliment de la veritat històrica, jurídica i institucional, sobre els fets i els esdeveniments succeïts durant la guerra civil i la dictadura franquista fins a l'entrada en vigor de la Constitució de 1978.
2. El Govern de la Generalitat de Catalunya nomenarà, escoltat el Memorial Democràtic, i en un termini màxim de tres mesos d'ençà de l'entrada en vigor d'aquesta llei, una Comissió de la veritat d'àmbit territorial català per fer arribar les seves conclusions, fruit de l'anàlisi de la realitat catalana, a la comissió d'àmbit estatal.
3. La Comissió de la veritat estarà integrada per un nombre màxim de 21 membres, seleccionats entre professionals de diferents disciplines (juristes, historiadors, psicòlegs, antropòlegs, arqueòlegs, arxivers, investigadors universitaris, experts en violència de gènere), defensors dels drets humans i membres d'entitats memorialistes, que comptin amb una àmplia trajectòria professional i social, respectivament, i un reconegut prestigi.

Sisena. *Cens d'edificacions, obres i treballs realitzats mitjançant treballs forçats*

1. El Govern de la Generalitat de Catalunya, en col·laboració amb la resta d'administracions públiques, confeccionarà en un termini d'un any des de l'entrada en vigor de la present llei, un cens d'edificacions, obres i altres treballs realitzats a Catalunya per membres dels Batallons Disciplinaris de Soldats Treballadors, així com per presoners en camps de concentració, Batallons de Treballadors i presoners en Colònies Penitenciàries Militaritzades o qualsevol altra fórmula per la qual s'explotés a les víctimes mitjançant treballs forçosos. Aquest cens serà públic i serà posat a disposició de qualsevol institució que cerqui elaborar un cens similar d'abast estatal.
2. El Memorial Democràtic inclourà entre els llocs de memòria democràtica els diferents indrets en els que les persones sotmeses a treballs forçats van estar retingudes mentre duïen a terme els esmentats treballs, obres i edificacions, contribuint així a preservar-ne la memòria, senyalitzant i dignificant les seves respectives ubicacions.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

DISPOSICIONS TRANSITÒRIES

Única. *Procediments en tramitació*

La tramitació dels procediments en matèria de memòria democràtica iniciats i no conclusos a l'entrada en vigor d'aquesta llei es registrarà per la normativa i els protocols d'actuació en virtut dels quals es van iniciar.

DISPOSICIÓ DEROGATÒRIA

Única. *Derogació normativa*

Queden derogades la Llei 13/2007, del 31 d'octubre, del Memorial Democràtic, la Llei 10/2009, del 30 de juny, sobre la localització i la identificació de les persones desaparegudes durant la Guerra Civil i la dictadura franquista, i la dignificació de les fosses comunes, la Llei 11/2017, del 4 de juliol, de reparació jurídica de les víctimes del franquisme, i totes aquelles disposicions del mateix rang o d'un rang inferior el contingut de les quals s'oposi al que hi ha disposat en aquesta llei.

DISPOSICIONS FINALS

Primera. *Autoritzacions*

S'autoritza l'Arxiu Nacional de Catalunya perquè actualitzi la llista publicada l'endemà de l'entrada en vigor de la Llei 11/2017, del 4 de juliol, de reparació jurídica de les víctimes del franquisme, si té coneixement, per qualsevol causa, de l'existència de processos que no es contemplassin en la llista inicial, per no haver-se'n conservat testimoni en l'arxiu dels tribunals militars a Catalunya o per qualsevol altra causa.

Segona. *Modificació de la Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents*

Es modifica l'article 38.4 de la Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents, de 13 de juliol, que resta redactat de la manera següent:

“4. Són infraccions molt greus:

- a) L'incompliment de les obligacions establertes per l'article 8, quan es posi en perill immediat la integritat dels documents o es faci impossible recuperar-los.
- b) La destrucció de documentació que contravingui a l'article 9 o l'article 13.e), quan el valor del bé superi els 60.000 euros.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar

- c) La comissió reiterada d'una mateixa infracció greu.
- d) La destrucció de documents de la memòria democràtica de Catalunya, segons la descripció feta per la Llei de Memòria Democràtica de Catalunya, com també d'arxius que continguin informació sobre la Guerra civil, la Dictadura o l'etapa preautonòmica fins a l'entrada en vigor de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya de 1979.”

Tercera. *Impacte pressupostari*

El preceptes que eventualment comportessin la realització de despeses amb càrrec als Pressupostos de la Generalitat, produiran efectes a partir de l'entrada en vigor de la Llei de pressupostos corresponent a l'exercici pressupostari immediatament posterior a l'entrada en vigor d'aquesta llei.

Quarta. *Desenvolupament reglamentari*

El Govern, com també els departaments competents per raó de la matèria, han d'aprovar les disposicions necessàries per a desenvolupar i aplicar el que hi ha establert en aquesta llei.

Quinta. *Entrada en vigor*

Aquesta llei entrarà en vigor vint dies hàbils després que es publiqui en el Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya.

Palau del Parlament, 1 de juliol de 2021

Alícia Romero Llano
Portaveu del GP PSC-Units

Ferran Pedret i Santos
Diputat del GP PSC-Units